

Toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2023

Varsinais-Suomen liiton toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2023
ISBN 978-952-320-051-7

Varsinais-Suomen liitto
PL 273, 20101 Turku
kirjaamo@varsinais-suomi.fi
www.varsinais-suomi.fi

Sisältö

Maakuntajohtajan katsaus Landskapsdirektörens översikt	4
2. Toimintavuoden keskeiset tapahtumat	8
2.1 Yhteiset toiminnot ja hallinto	11
2.2 Aluekehitys	12
2.3 Maankäyttö ja ympäristö	13
2.4 Edunvalvonta ja kuntapalvelu	16
2.5 Päätöksenteko ja luottamustoimielimet	18
2.6 Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan vaikutukset liiton toimintaan	19
2.7 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	20
2.8 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta	20
3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	22
3.1 Tilikauden tulos	22
3.2 Käyttösuunnitelman toteutuminen	22
3.3 Maakuntahallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	25
4. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	26
4.1 Yhteiset toiminnot ja hallinto	26
4.2 Aluekehittäminen	27
4.3 Maankäyttö ja ympäristö	31
4.4 Valonia	34
4.5 Edunvalvonta ja kuntapalvelu	36
4.6 Lounaistieto	38
5. Talousarvion eri osien toteutuminen	40

Maakuntajohtajan katsaus Landskapsdirektörens översikt

Kari Häkämies

**/// Varsinais-Suomen liitto
on hyvässä
taloudellisessa
tilanteessa
vastaanottamaan
uuden maakuntajohtajan
tulevana syksynä.**

Säästökuuri puri

Yleistä

Nykyiset maakuntien liitot ovat toimineet vuodesta 1995. Muutoksia liiton tehtäviin ei juurikaan ole tullut. Juha Sipilän hallituksen tarkoituksena oli kylläkin luoda uusi hallintomalli, jossa toimiala olisi ollut nykyistä selvästi laajempi, sisältäen muun muassa soten. Uudistus kuitenkin kariutui loppumetreillä, eikä maan nykyisen hallituksen ohjelma muuta liittojen asemaa.

Maakuntapohjaiset uudet hyvinvointialueet, joiden korkeimpana päättävänä toimielimenä on aluevaltuusto, ovat herättäneet keskustelun siitä, tarvitaanko kaksi erillistä valtuustoa, joiden maantieteellinen toimialue on sama, maakunta.

Kysymys on aiheellinen, koska asioista perillä olevista ihmisistä ei ole ylitarjontaa. En kuitenkaan kuulu niihin, jotka kannattavat hyvinvointialueiden ja maakunnan liittojen yhdistymistä. Maakuntakaava, aluekehitys ja edusvalvonta yksinkertaisesti hukkuisivat monin verroin suurempaan sotekokonaisuuteen. Jotakin kuitenkin lähivuosina aivan varmasti tapahtuu.

Talous

Varsinais-Suomen liiton talous on kunnossa. Ylijäämää taseessa on 2 miljoonaa euroa, joka on huomattava summa, mutta välttämätön, koska liitto on sen tiloissa toimivan Central Baltic-nimisen EU:n rahoitusohjelman väliaikaisrahoittaja tarvittaessa.

Vuoden 2023 alijäämäksi oli arvioitu 286 484 euroa. Käynnistimme asian johdosta ankaran talouskuurin. Liiton kaltaisen kuntayhtymän kulut muodostuvat suurelta osin henkilöstömenoista, ja ne ovat jokseenkin ainoa mahdollinen säästökohde.

Budjettivuonna jätettiin täyttämättä palkanlaskija (4kk), assistentti (12kk), erikoisuunnittelija (useita kuukausia) sekä kehittämispäällikkö (2kk). Lisäksi merialuesuunnittelijan tehtävään saatiin huomattava hankerahoitus.

Myös monissa muissa menoissa päästiin alle arvion. Luottamushenkilöiden palkkioissa säästettiin lähes 8000 euroa ja lomapalkkavaraukset toteutui yli 30 000 alle suunnitellun.

Lopputulema oli, että lähes 300 000 euron alijäämä kääntyi noin 6000 euron ylijäämäksi. Saavutusta voidaan pitää vähintään hyvänä, ja koko henkilökunta ansaitsee kiitoksen vastuullisesta asioiden hoidosta.

Toiminta

Huolimatta koko toimintakenttää koskevasta säästökuurista, tehtävistä suoriuduttiin suunnitellusti.

Aluekehityksen osalta päästiin monen poikkeuksellisen vuoden jälkeen keskittymään perustoiminnan toimeenpanoon ja kehittämiseen. Edeltäviä toimintavuosia ovat ohjanneet mm. korona-pandemian laaja-alaiset lisätehtävät, EU:n uuden ohjelmakauden vaihtumiseen liittyvä valmistelu, aluekehittämislainsäädännön uudistus sekä maakuntastrategian valmistelu.

Maankäytön ja ympäristön vastuualue valmistautui maakuntakaavan ja liikennejärjestelmäsuunnitelman seuraavaan kierrokseen. Syksyllä työllistivät merialuesuunnittelun ja merituulivoiman kansalliset ja alueelliset työpajat.

Edunvalvonnan toimialan suurin tapahtuma oli eduskuntavaalit ja hallitusohjelmaan vaikuttaminen. Työssä onnistuttiin erinomaisesti. Kaikki kolme kärkitavoitetta (Tunnin juna, Saaristomeri ja osaavan työvoiman tarve) sisältyvät ohjelmaan.

Lopuksi

Itse kirjotan katsausta tilinpäätökseen viimeistä kertaa, koska siirryn alkusyksystä eläkkeelle. Muistutan, että Varsinais-Suomen liitto on koko sen lähes kymmenvuoden aikana, jonka olen tehtävässä toiminut, halunnut ottaa vakavasti kuntien taloustilanteen. Kuntien maksuosuutta ei tuona ajanjaksona ole korotettu oikeastaan kuin kerran liiton siirtyessä Turun Seudun kehityksen kanssa rahoittamaan Turun lentokentän aukioloa, sekä kuluvana vuotena, jolloin omistajat päättivät maksaa yhdessä vuodessa lahjoittamansa professuurin Turun Yliopistolle.

Varsinais-Suomen liitto on hyvässä taloudellisessa tilanteessa vastaanottamaan uuden maakuntajohtajan tulevana syksynä.

Sparkuren blev en framgång

Allmänt

De nuvarande landskapsförbunden har verkat sedan 1995. Inga nämnvärda förändringar har skett i förbundets uppgifter. Juha Sipiläs regering strävade visserligen efter att skapa en ny förvaltningsmodell, där verksamhetsområdet skulle ha varit betydligt större än i dag och inbegripit bland annat social- och hälsovården. Regeringen rodde dock aldrig i land med den reformen, och den sittande regeringens program leder inte till någon ändring i förbundens ställning.

De nya landskapsbaserade välfärdsområdena, vars högsta beslutande organ utgörs av välfärdsområdesfullmäktige, har väckt diskussion om huruvida det är nödvändigt att ha två separata fullmäktige med samma geografiska verksamhetsområde, ett landskap.

Frågan är motiverad, eftersom det inte precis råder något överutbud av sakkunniga människor på området. Jag hör dock inte till dem som förespråkar en sammanslagning av välfärdsområdena och landskapsförbunden. Landskapsplanen, regionutvecklingen och intressebevakningen skulle helt enkelt drunkna i social- och hälsovårdsfrågorna, som utgör en mångfaldigt större helhet. Någonting kommer dock helt säkert att hända inom de närmaste åren.

Ekonomi

Egentliga Finlands förbund har en stabil ekonomi. Balansräkningen uppvisar ett överskott på 2 miljoner euro. Det är en avsevärd summa, men den är nödvändig eftersom förbundet vid behov agerar tillfällig finansiär i EU:s finansieringsprogram Central Baltic, som verkar i förbundets lokaler.

År 2023 hade uppskattats uppvisa ett underskott på 286 484 euro. Av den anledningen införde vi en strikt sparskur. Kostnaderna i en samkommun av det slag som förbundet är består till stor del av personalutgifter, och de är ungefär det enda möjliga sparobjektet.

Under budgetåret valde man att lämna följande tjänster otillsatta: löneräknare (4 mån.), assistent (12 mån.), specialplanerare (flera månader) samt utvecklingschef (2 mån.). Dessutom fick landskapsförbundet betydande projektfinansiering för uppgiften havsområdesplanerare.

Även många andra utgifter blev lägre än vad man hade uppskattat. Närmare 8 000 euro sparades in på arvoden till förtroendevalda, och semesterlönereserveringen blev drygt 30 000 euro mindre än planerat.

Resultatet blev att ett underskott på närmare 300 000 euro omvandlades till ett överskott på cirka 6 000 euro. Det här kan betraktas som ett minst sagt bra resultat, och alla medarbetare förtjänar ett tack för det ansvarsfulla arbete de har gjort.

Verksamheten

Trots att hela verksamhetsfältet genomgick den ovannämnda sparkuren, kunde alla uppgifter utföras som planerat.

Inom regionutvecklingen kunde man efter många exceptionella år fokusera på att genomföra och utveckla basverksamheten. De föregående verksamhetsåren har präglats av bland annat de omfattande tilläggsuppgifter som coronapandemin medförde, beredningen inför EU:s nya programperiod, reformen av regionutvecklingslagstiftningen och beredningen av landskapsstrategin.

Ansvarsområdet för markanvändning och miljö förberedde sig inför följande omgång när det gäller landskapsplanen och trafiksystemsplanen. Under hösten krävde de nationella och regionala workshopparna kring havsområdesplanering och havsbaserad vindkraft mycket arbete.

Den största händelsen inom intressebevakningen var riksdagsvalet och arbetet med att påverka regeringsprogrammet, som blev en stor framgång. Alla tre spetsmål (Entimmeståget, Skärgårdshavet och behovet av kompetent arbetskraft) ingår i programmet.

Slutord

För egen del är det här nu sista gången jag skriver denna översikt till bokslutet, eftersom jag i början av hösten kommer att gå i pension. Jag vill påminna om att Egentliga Finlands förbund under hela den tid som jag har arbetat i detta uppdrag, dvs. nästan tio år, har tagit kommunernas ekonomiska situation på allvar. Kommunernas betalningsandel har under denna tid egentligen bara höjts en gång då förbundet övergick till att i samarbete med Turun seudun kehitys Oy finansiera Åbo flygfälts öppettider, samt i år, när ägarna beslutade att på ett år betala en donationsprofessur till Åbo Universitet.

Egentliga Finlands förbund har sin ekonomi i gott skick när det tar emot sin nya landskapsdirektör i höst.

2. Toimintavuoden keskeiset tapahtumat

Varsinais-Suomen liitto on maakunnan kehittäjä

Varsinais-Suomen liitto – paras liittolainen

Varsinais-Suomen liiton visio on olla aktiivinen ja uudistuskykyinen maakunnan liitto, yhteistyökumppani ja paras liittolainen, niin sisäisesti kuin sidosryhmillekin. Työmme ytimessä on Varsinais-Suomen kehittäminen ja tulevaisuuden suunnittelu yhteistyössä kuntien, korkeakoulujen, yritysten ja järjestöjen kanssa.

Maakuntahallitus hyväksyi Varsinais-Suomen liiton viraston strategian 2025 tammikuussa 2020 (20.1.2020 § 4) ja käsitteli strategian päivityksen helmikuussa 2023 (27.2.2023 § 24). Viraston strategian tarkoitus on paitsi kirkastaa organisaation roolia, myös auttaa vahvistamaan henkilökunnan yhtenäisyyttä, työn vaikuttavuutta, näkyvyyttä, organisaation sopeutumiskykyä ja joustavuutta, ja tukea resurssien viisasta käyttöä.

Varsinais-Suomen liiton viraston strategian toteutus koottiin päivityksen yhteydessä 14 kohdan työlistaksi, joka jaettiin strategian tavoitteiden alle. Työlistan kohdat muodostavat kukin yhden tehtäväkokonaisuuden ja kertovat sille toivotun tuloksen (esimerkiksi 3. Meillä toimistotyön arki on sujuvaa, tai 6. Vastuullisuus näkyy toimistollamme ja työssämme). Työlistaa toteuttavat työryhmät asetettiin kesäkuussa 2023.

Virastostrategian työlistan tehtäviä toteutetaan vaiheittain, minkä vuoksi kaikki ryhmät eivät vielä vuoden 2023 aikana käynnistäneet työtään. Vuoden 2023 lopussa kuitenkin 11 yhteensä 14 tehtävästä oli jo käynnissä. Käynnistyneissä tehtävissä oli toteutettu valmistelevia kyselyjä, tiedonkeruuta, tietopalveluja, tapahtumia ja vertaisvierailuja.

Vuoden 2023 aikana panostettiin päivitettyjen arvojen näkyvyyteen ja vahvistamiseen. Arvot – valoisasti, vapaasti, varmasti ja voimakkaasti - nostettiin näkyviin kuvitettuna tauluina ja henkilökunnalle jaettiin arvoista kertovia tarroja esimerkiksi kannettavia tietokoneita varten. Syksyllä palkittiin "arvoliittolaiset", eli ne työntekijät, jotka olivat erityisesti jääneet henkilökunnan mieleen arvojen mukaisesta työskentelystä.

Vuoden lopussa toteutettu vuosittainen viraston strategian henkilöstökysely sai yli 30 vastausta, mikä oli erittäin hyvä tulos. Kysely antoi myönteisen tuen strategiaan perustavalle kehittämistyölle. Esimerkiksi työn hyöty-panos-suhdetta pidettiin pääosin hyvänä (eli työmäärää sopivana), ja koettiin, että strategiatyö on lisännyt ammatillista tiedonvaihtoa ja tuonut positiivisia uusia asioita henkilökunnan arkeen. Onnistumisia nähtiin erityisesti yhteistyökulttuurin vahvistamisessa ja strategiaviestinnässä. Kehitettävää on edelleen mm. tehtäväkohtaisessa viestinnässä, sekä laajassa ja avoimessa yhteistyössä.

Suomen kolmanneksi suurin maakunnan kuntayhtymä

Varsinais-Suomen liitto on kuntayhtymä, joka palvelee Suomen kolmanneksi suurinta maakuntaa. Alueemme koostuu viidestä seutukunnasta ja 27 kunnasta, joissa asuu noin 491 000 ihmistä. Toimintamme muokkautuu lakisääteisten tehtävien perustalle maakunnan tarpeiden, ominaispiirteiden ja valittujen painotusten mukaisesti. Vastaamme maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesta maakuntasuunnitelmasta, maakuntakaavoituksesta ja meri- aluesuunnittelusta ja alueiden kehittämislainsäädännön mukaisesta alueensa yleisestä kehittämisestä ja maakunnan edunvalvonnasta.

Perustoimintaamme kuuluu

- vastata maakunnan yleisestä kehittämisestä ja erityisesti elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämisestä yhteistyössä valtion viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa;
- osallistua kansallisia rakennerahasto-ohjelmia koskevien ohjelmaehdotusten laatimiseen ja toimeenpanoon yhdessä alueen muiden toimijoiden ja keskushallinnon kanssa laissa;
- edistää kuntien seudullista ja muuta yhteistyötä sekä maakuntien välistä yhteistyötä sekä yhteistyötä maakunnan kehittämisen kannalta keskeisten sidosryhmien kanssa;
- hoitaa tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita ja yhteyksiä;
- vastata maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien osalta suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa;
- hoitaa muut laissa säädetyt tehtävät.
- olemme alueen edunvalvoja. Maakunnan liitto kokoaa ja välittää eteenpäin alueen kuntien ja muiden toimijoiden näkemyksiä, edistää merkittävien asioiden ja hankkeiden etenemistä sekä pitää yhteyttä kansanedustajiin ja keskushallintoon.

Monipuolinen maakunnan kehittämisen edelläkävijä

Perustoiminta ja erillisyksiköt

Varsinais-Suomen liiton kuntarahoituksella rahoitettu perustoiminta on hallinnollisesti jaettu neljään vastuualueeseen: 1) aluekehittäminen, 2) edunvalvonta ja kuntapalvelu, 3) maankäyttö ja ympäristö sekä 4) yhteiset toiminnot ja hallinto. Näissä tehtävissä toimii tällä hetkellä noin 35 työntekijää.

Aluekehittäminen

Aluekehittämisen tavoite on parantaa maakunnan omatoimista ja tasapainoista kehitystä ja lisätä maakunnan kilpailukykyä. Aluekehitystyö tukeutuu maakunnan olemassa oleviin vahvuuksiin, joita ovat muun muassa osaaaminen, elinkeinojen ja työllisyyden vahvistaminen sekä kestävä kehitys. Tekemällä yhteistyötä kansainvälisissä verkostoissa lisäämme maakunnan tunnettavuutta ja edistämme maakunnan roolia Itämeren alueen yhtenä keskeisenä toimijana.

Aluekehitystyö pohjautuu laajaan vuorovaikutukseen ja yhdessä tekemiseen jäsenkuntien, valtion aluehallintoviranomaisten, elinkeinoelämän ja muiden maakunnan toimijoiden kanssa. Tässä yhteistyössä maakunnan toimijat määrittelevät kehitystavoitteet ja keinot niihin pääsemiseksi ja samalla sitoutuvat omalta osaltaan niiden toteutukseen. Työkaluina aluekehittämisessä käytämme mm. EU:n rakennepoliittisia ohjelmia ja valtion erillisiä budjettimäärärahoja.

Edunvalvonta ja kuntapalvelu

Edunvalvonnan ja kuntapalvelujen tavoitteena on valvoa maakunnan etuja kansallisesti ja kansainvälisesti, toimia kuntien puolesta kuntayhteistyötä edistäen, välittää tietoa maakunnallisesti ja edistää nykyaikaista maakuntaidentiteettiä ja kulttuuria yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Maankäyttö ja ympäristö

Maakunnan suunnittelun lähtökohtana on maankäyttö- ja rakennuslain toteuttaminen maakuntatasolla. Suunnittelun tavoitteena on maakunnan vetovoiman ja tasapainoisen kehityksen edistäminen. Tavoitteiden määrittelyssä sovitetaan yhteen kuntien kehittämistarpeet valtakunnallisten tavoitteiden kanssa. Suunnittelulla luodaan edellytykset alueen erityisarvoille rakentuvalle hyvälle asuin- ja toimintaympäristölle ja elämisen laadulle.

Maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys ja aluerakenne. Maakuntakaavoituksella täsmennetään ja toteutetaan maakunnan strategiset tavoitteet kuntakaavoitusta ohjaavaksi alueidenkäytön suunnitelmaksi. Maakunnan muuhun suunnitteluun synkronoidulla liikennejärjestelmätyöllä edistetään alueen toiminnallista rakennetta. Merialuesuunnittelulla luodaan edellytykset merialueiden kestäväälle käytölle ja meriympäristön hyvän tilan saavuttamiselle.

Hankkeisiin ja eri sektoreiden yhteistyöhön aktiivisesti osallistumalla edistetään maakunnan keskeisten tavoitteiden toteutumista sekä tuotetaan maakunnan ja kuntien suunnittelussa ja kehittämisessä tarvittavaa tietoa.

Yhteiset toiminnot ja hallinto

Hallinto huolehtii viraston hallinto- ja henkilöstöpalveluista, taloudesta, kirjanpidosta, tietohallinnosta, asiakirjahallinnosta ja hankinnoista. Hallinnossa valmistellaan ja kootaan maakuntahallituksen ja maakuntavaltuuston kokousten esityslistat ja pöytäkirjat sekä huolehditaan liiton talouteen liittyvistä suunnittelu- ja seurantatehtävistä.

Erillisyyksiköt

Lisäksi toteutamme meille annettuja tehtäviä erillisrahoituksella toimivien Valonian, Lounaistiedon ja Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimiston sekä monien hankkeiden kautta. Toimimme myös Central Baltic Interreg-ohjelman hallintoviranomaisena ja sihteeristön päätoimipaikkana. Näissä tehtävissä toimii noin 40 työntekijää.

Valonia on Varsinais-Suomen kuntien kestävä kehityksen ja energia-asioiden asiantuntijaorganisaatio, joka toteuttaa valtionhallinnon laatimia kestävä kehityksen tavoitteita. Valonia tarjoaa palveluita kunnille ja muille julkisille toimijoille sekä yrityksille ja kuntalaisille. Yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa Valonia rakentaa kestävä kehityksen mukaista, resurssitehokasta Varsinais-Suomea, joka on rohkea, osaava ja vastuullinen edelläkävijä. Valonia kouluttaa, neuvoo, antaa asiantuntija-apua sekä koordinoi monien toimijaverkoston työtä. Valonia kehittää toimintamalleja ja työkaluja resurssitehokkaan ja kestävä yhteiskunnan toteuttamiselle.

Hyviä, uusia ratkaisuja haetaan laajan hanketoiminnan avulla. Yhteistyön ja kumppanuuden avulla Valonia luo kehityspolkuja kestävä kehityksen toteuttamiseksi kaikissa maakunnan kunnissa. Kunnat sitoutuvat Valonian toimintaan asukasluokun perustuvien maksuluokkien mukaisesti. Suurin osa Valonian toimintojen rahoituksesta koostuu hankerahoituksesta ja kuntarahoitus toimii hankkeiden omarahoituksena. Valonian työn ohjaavana asiakirjana toimii 2021 alusta käynnistynyt Ohjelma 2030.

Lounaistieto muodostaa yhdessä liiton tietopalvelutoimintojen kanssa tietopalveluryhmän. Tietopalveluryhmään on keskitetty liiton tilastotietopalvelut, tutkimustoiminta sekä paikkatietoyhteistyö, avoin data ja siihen liittyvä tiedonhallinta. Tietopalveluryhmän keskeisenä viestintäkanavana toimii Lounaistieto.fi-alue tietopalvelu, joka sisältää mm. tilastotietopalvelun, karttapalvelun ja dataportaalien sekä suuren joukon muita tietopalveluja.

Lounaistiedon toimintaa rahoittavat Varsinais-Suomen liiton lisäksi Turun kaupunki, Turun yliopisto, Satakuntaliitto ja Åbo Akademi toistaiseksi voimassa olevan yhteistyösopimuksen perusteella.

Varsinais-Suomen liitto toimii Euroopan unionin **Central Baltic 2021–2027-ohjelman** hallinto- ja todentamisviranomaisena jäsenvaltioiden (Suomi, ml. Ahvenanmaa, Ruotsi, Viro ja Latvia) toimeksiannosta. Ohjelma rahoittaa rajat ylittäviä yhteistyöhankkeita Suomen (mukaan lukien Ahvenanmaa), Viron, Latvian ja Ruotsin alueella. Central Baltic 2014–2020-ohjelma suljettiin kokonaisuudessaan vuoden 2023 aikana.

2.1 Yhteiset toiminnot ja hallinto

Uudistuvan lainsäädännön vaatimuksiin vastaaminen ja viraston sisäisen strategian mukaiset kehitystehtävät näkyivät vahvasti hallinnon vastuualueen työssä. Vaikeus saada oikea-aikaisesti osaavia sijaisia pitkiin poissaolajaksoihin oli haaste myös vuonna 2023. Työkuorman vuoksi tehtäviä jouduttiin ajoittain priorisoimaan.

Otimme käyttöön ilmoittajansuojelulain edellyttämän whistleblowing-ilmoituskanavan, jonne voi ilmoittaa liitossa havaitusta vastuuttomasta toiminnasta, väärinkäytösepäilystä rikoksista, rikkomuksista tai laiminlyönneistä. Kanavan käyttöönotosta tehtiin tietosuoja-asetuksen mukainen vaikutustendarviointi. Vuonna 2023 ei saapunut ilmoituksia.

Kuntien ja kuntayhtymien talousraportointi toimitetaan 1.1.2021 alkaen Valtiokonttorille. Kuntien ja kuntayhtymien talousraportoinnin uudet XBRL-kuntatietoraportointikokonaisuudet on otettu käyttöön vuoden 2021–2023 aikana Pro Economica -ohjelmassa. Jatkamme Valtiokonttorille tuotettavan talousraportoinnin kehittämistä.

Jatkoimme taloushallinnon ohjelmistojen päivittämistä ja vuonna 2023 aloitimme kirjanpidon ja palkkahallinnon tositteiden ja taloushallinnon raporttien arkistoinnin Kuntien Tieran CaseM Sähköinen arkisto -ohjelmassa. Jatkamme myös henkilöstön kouluttamista ohjelmien ja sovellusten käyttöön.

Tiedonhallintalain vaatimusten toimeenpano jatkui. Kehitimme sähköisen asiakirjahallinnan toimintatapoja ja syvensimme vuonna 2022 käyttöön otetun asianhallintaohjelmiston osaamista. Toimenpiteiden edistäminen oli osa tietojohtamisen kehittämistä. Laadukkaalla tiedonhallinnalla tavoitellaan tehokkaampaa ja laadukkaampaa toimintaa. Menettelytapoja kehitettiin niin, että saatiin hyöty työprosessien helpottumisesta ja osin automatisoiduista toiminnoista. Arkistolain uudistaminen keskeytyi opetus- ja kulttuuriministeriön priorisoidessa hallitusohjelman kannalta keskeisiä hankkeita. Kehitimme erityisesti tietoturvallisuutta tiedonhallintalain vaatimusten mukaiseksi.

Sähköisen arkiston käyttö aloitettiin siirtämällä vanhat päätösaineistot sinne. Samalla saatiin valmius arkistoida muutakin tietoaineistoa, jota ei käsitellä osana asianhallintajärjestelmää ja päivitettiin tiedonohjaussuunnitelmaa vastaamaan myös arkistoinnin tarpeita.

Maakunnan liitot yhdessä oppien -hanke on merkittävä maakuntien liittojen yhteinen panostus työhyvinvointiin, osaamisen kehittämiseen, verkostoitumiseen ja työssä jaksamiseen. Hankkeen puitteissa liitossa järjestettiin kaksi tiedotustilaisuutta; Maakunnan liitot meets together -kiertue Turussa tammikuussa ja työyhteisöpäivänä lokakuussa liiton oma verkostoitumista koskeva tilaisuus. Hankkeessa on ollut hyvin osallistujia Varsinais-Suomen liitosta. Lähes kaksivuotinen hanke päättyi marraskuussa 2023.

”Uudistuvan lainsäädännön vaatimuksiin vastaaminen ja viraston sisäisen strategian mukaiset kehitystehtävät näkyivät vahvasti hallinnon vastuualueen työssä.”

Yhteiset toiminnot ja hallinto -vastuualueen johtaja Petra Määttä

2.2 Aluekehitys

Toimintavuosi 2023 oli aluekehityksen osalta perustoiminnan toimeenpanon ja kehittämisen vuosi. Aiempia toimintavuosia ovat ohjanneet mm. ennakoimattomat korona-pandemian laaja-alaiset lisätehtävät, EU:n uuden ohjelmakauden vaihtumiseen liittyvät valmisteluprosessit, aluekehittämislainsäädännön uudistus sekä valtuustokausittain laadittavan maakuntastrategian valmistelu.

Vuonna 2023 pääsimme kohdentamaan voimavaramme vahvemmin aluekehityksen perustehtäviin ja pystyimme myös hyvin vastaamaan toimintasuunnitelmassa ja käyttösuunnitelmassa asetettuihin toiminnallisiin tavoitteisiin.

Maakuntastrategiatyössä kumppanuusajattelu vahvistui ja kumppanuusfoorumin 21 eri verkostoa sekä sadat yksittäiset toimijat osaltaan veivät eteenpäin maakuntaohjelman yhteisesti hyväksytyjä tavoitteita. Maakuntaohjelmaan kirjatusta 44 toimenpiteestä 40 toimenpidettä on edennyt hyvin tai vähintäänkin ne on aloitettu. Nelivuotisen kauden 2022–2025 toisena toimintavuonna vain neljän toimenpiteen kohdalla ei toteutusta ole vielä aloitettu.

EU:n uuden ohjelmakauden 2021–2027 aloitus viivästyi ja käytännössä rahoitusprosessit (EAKR ja Central Baltic Interreg) pääsivät normaalisti käyntiin v. 2023. Erityisesti kansallinen Euroopan aluekehitysvaroin tuettu kehittämistoiminta kärsi edellisenä toimintavuotena laajoista teknisistä hallinnointiongelmista koko Suomessa. Maakunnan liiton välittämän rahoituksen kohdennus eri ohjelmien painopisteisiin oli onnistunutta ja myös kansallisesta AKKE-rahoituksesta (Alueiden kestävän kasvun edistäminen) tuettiin monipuolisesti maakunnan kehittämisen kärkiä. Tavoitteena oli myös lisätä komission kautta jaettavan EU-rahoituksen määrää maakunnan alueella. Siihen liittyen viestimme aktiivisesti maakunnan toimijoita eri rahoitusmahdollisuuksista ja tuimme hankekumppanuuksien syntymistä.

Koronapandemian rajoitusten päättyminen vahvisti kansainvälistä yhteistyötä jo vakiintuneiden yhteistyötahojen ja -organisaatioiden kanssa, myös uusia kv-hankeavauksia valmisteltiin erityisteemana älykkään erikoistumisen kärkien vahvistaminen.

Kehitämme edelleen yhteyksiä maatalouspuolelle (tuotanto, jalostus.) Apuna tässä mm. D.O. Saaristomeri-Skärghårdshavet D.O. Archipelago ruoan alkuperä- ja laatumerkki sekä tiivistyneet yhteydet tuottajajärjestöihin (MTK jne.).

Vuonna 2018 alkanut oikeusprosessi Central Baltic-ohjelmasta rahoitettua MobiCarnet -hanketta koskien on tullut päätökseen. Central Baltic hallintoviranomaisena oli todennut, että MobiCarnet -hankkeen kustannukset eivät olleet tukikelpoisia ja aloitti kustannusten takaisinperinnän. Hankkeen virolainen pääpartneri valitti takaisinperintäpäätöksestä. Monien vaiheiden jälkeen hallinto-oikeus antoi 28.4.2023 päätöksen, jossa se hylkäsi valittajan takaisinperintää koskevan valituksen. Pääpartneri haki hallinto-oikeuden päätöksestä valituslupaa. Tammikuussa 2024 saimme päätöksen, että korkein hallinto-oikeus ei anna asiassa valituslupaa, joten hallinto-oikeuden päätös pysyy ennallaan ja rahojen takaisinperintä jatkuu.

"Aluekehityksessä pääsimme vuonna 2023 kohdentamaan voimavaramme vahvemmin aluekehityksen perustehtäviin."

Aluekehittämisen -vastuualueen johtaja Tarja Nuotio

2.3 Maankäyttö ja ympäristö

Suunnittelu

Vuosi 2023 oli maankäytön suunnittelun ja ympäristön vastuualueella valmistautumista tuleviin suunnittelukieroksiin. Asetetut tavoitteet saavutettiin pääosin.

Edellisvuonna aloitettu maakuntakaavan ajantasaisuuden arviointi viimeisteltiin keväällä ja sitä esiteltiin sidosryhmien lisäksi maakuntavaltuuston kesäkuun kokouksessa. Tulevaa maakuntakaavakerrosta palveleva viher-rakenneselvitys ja erityisesti Turun MAL-kaupunkiseudun suunnittelua palveleva asumispreferenssitutkimus valmistuivat loppuvuodesta. Ympäristöministeriö myönsi rahoituksen vihreiden investointien välineestä Kestävän energiahuollon tulevaisuudesta ja sijoittumisesta Varsinais-Suomessa selvitykselle.

Liikennejärjestelmätyössä painopiste oli alueellisen junaliikenteen edistämisessä erityisesti Turku-Uusikaupunki ja Turku-Tampere-ratasuunnilla. MAL-kaupunkiseudun selvityksissä tutkittiin mm. liikenteen digitalisaatiota, joukkoliikenteen solmuja, pyöräilyn seudullista tavoiteverkkoa sekä Saariston rengastien jalankulun ja pyöräliikenteen kehittämistä. Joulukuussa valmistui Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman ajantasaisuuden arviointi. Etelä-Suomen maakuntien liittojen yhteistyössä kanssa päivitettiin yhteistä Etelä-Suomen liikennestrategiaa.

Varsinais-Suomen liitto on jatkanut rannikonmaakuntien liittojen merialuesuunnittelu-yhteistyön koordinaatio-liittona. Suunnittelu on jatkunut aktiivisella hankeyhteistyöllä. Vuonna 2022 rahoituksen saaneiden hankkeiden projektisuunnittelijat (kolme henkilöä) aloittivat työnsä vuoden alussa. Kesäkuussa varmistui Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston rahoitus MSP EGD -hankkeelle, jolla varmistetaan koordinaatio ja vahvistetaan suunnittelussa tarvittavaa tietopohjaa erityisesti Euroopan vihreän kehityksen ohjelman huomioimiseksi. Lisäksi osallistuttiin aktiivisesti ympäristöministeriön rannikkostrategian viimeistelyyn ja merituulivoiman vauhdittamista tukevien selvityshankkeiden (3 kpl) toteutukseen sekä valtakunnallisissa että alueellisissa työpajoissa.

Liitto on edelleen yhdessä Turun kaupungin ja Uudenmaan liiton kanssa osallistunut Skandinavia-Välimeri TEN-T-ydinverkkokäytävän edunvalvontaa hoitavan ScandriaAlliancen ohjaus- ja työryhmien toimintaan. Kaupunkisolmut-työryhmässä toteutettiin yhteistyössä mukana oleville alueille ja kaupunkisolmuille kysely, jossa selvitettiin nykyisiä kestävän kaupunkiliikunnan suunnittelumenetelmiä ja valmiuksia uudistuvan TEN-T-asetuksen vaatimuksille.

Circwaste-hankkeessa on mm. laitettu käyntiin kuntavastuullisen sekajätteen koostumustutkimus, joka ei sisällä asumisesta peräisin olevaa jätettä, päivitetty Kierrätyksestä kiertotalouteen-tiekartta sekä laadittu mietintö biotaloudesta Varsinais-Suomessa. Hanke päättyi vuoden lopussa. Lisäksi osallistuttiin alueelliseen kiertotalouden kehittämis- ja edistämistyöhön sekä kansalliseen kiertotalouden green deal -työhön.

Liitto ja Lounaistieto erityisesti on osallistunut asiantuntijoina valtakunnallisiin maakuntakaavoituksen ja suunnittelun tietojärjestelmien kehittämishankkeisiin ml. valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmää valmisteleva RYHTI-hankkeeseen.

Varsinais-Suomen alueidenkäytön yhteistyöryhmä kokoontui neljä kertaa . Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantaryhmä kokoontui helmi-, kesä- ja joulukuussa. Turun MAL-kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyön kokouksia oli kolme, maankäytön yhteistyöryhmien kokouksia neljä ja yhteiskokouksia yksi. Perustettu kaupunkisuunnittelijoiden alatyöryhmä kokoontui neljä kertaa.

Varsinais-Suomen maakunnallinen ilmastovastuujasto kokoontui kolme kertaa. Helmikuun kokouksessa käsiteltiin ilmastotiekartan viimeinen osa, maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa. Toukokuun kokous oli yhteinen maaseutujaoston kanssa. Lokakuun kokouksessa käsiteltiin mm. Turun ilmastobudjettia, uusiutuvan energian hankkeita, alueellista junaliikennettä sekä ilmastotiekartan seurantaraporttia.

Valonia

Valonian toimintaa toteutettiin vuonna 2023 kolmen pääteeman alla: hiilineutraali Varsinais-Suomi, monimuotoinen luonto ja luonnonvarojen kestävä käyttö.

Vuosi 2023 oli aktiivinen ilmastosuunnitelmien laatimisen vuosi monissa kunnissa ja Valonia oli kuntien tukena työssä. Nyt jo lähes kaikki maakunnan kunnat tekevät ilmastotyötä ja monet siirtyneet jo toimeenpanossa eteenpäin. Ilmastotyö on myös selvästi laajentunut hillitsemistoimista seurannan työkaluihin ja indikaattoreihin, sekä sopeutumisen ratkaisuihin. Valonia on tarjonnut työn tueksi neuvontaa, toimintamalleja, vertaistukea, yhteisiä indikaattoreita ja työkaluja. Lisäksi järjestettiin Ilmastoratkaisuilla elinvoimaa ja hyvinvointia Varsinais-Suomeen-seminaari, johon kokoontui kuntien virka- ja luottamushenkilöjohtoa päivittämään maakunnan hiilineutraaliustavoitteen ja ilmastotyön tilannetta. Ilmastotyön verkostot kokoontuivat aktiivisesti ja erilaisia tilaisuuksia järjestettiin kuntien tarpeiden mukaan. Esimerkkinä kaksiosainen viestintäkoulutus, jonka annista koottiin materiaalipaketti verkkosivuillemme. Varsinais-Suomen ilmastotiekartta julkaistiin kokonaisuudessaan toukokuussa 2023 ja sen toimenpiteiden toteutumisesta laadittiin myös seurantaraportti.

Monet kunnat kipuilevat liikenteen päästöjen vähentämisen kanssa ja uusien kestävästä liikkumisesta edistävien ratkaisujen tukeminen onkin yhä tärkeämpää Valonian toiminnassa. Järjestimme kunnille ja työpaikoille useita webinaareja sekä tuimme kuntia muun muassa kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelmatyössä. Järjestimme energianeuvonnan tapahtumia ja taloyhtiöt ovat enenevässä määrin merkittävä kohderyhmä, sillä energiayhteisöjen kautta vaikutusmahdollisuuksia on paljon, mutta tietoa ja kokemuksia on vielä melko vähän. Vuonna 2023 on kunnissa kiinnostus luonnon monimuotoisuutta edistävään työhön lisääntynyt ja Valonia on ollut tukena sekä Valonian omien hankkeiden toimesta, että avustamalla muiden toteuttamissa hankkeissa. Esimerkiksi Ympäristöministeriön Helmi-ohjelman luonnonhoitotyötä ja sitä tukevaa suunnittelua ja kartoituksia tehtiin ainakin 12 kunnan alueella. Monessa kunnassa myös pohditaan, miten sovitaa metsien hoidon ja käytön eri tavoitteet vastaamaan niin kuntalaisten ja kuntapäätäjien näkemyksiä kuin laajempia luonnon monimuotoisuus- ja ilmastotavoitteita.

Saaristomeri-ohjelman toteuttamiseksi roolinamme on vauhdittaa konkreettisia kunnostustoimia Saaristomeren valuma-alueella muun muassa tarjoamalla tukea hankesuunnitteluun ja viestintään. Työ on vasta alussa, mutta jo ensimmäisen syksyn aikana ehdimme osallistua lukuisiin hankevalmisteluihin ja tukea muita toimijoita hankesuunnitelmien laadinnassa. Erityisesti paneuduimme kuntien vesiensuojelutyön aktivoimiseen. Toimimme eri yhteyksissä keskusteluun mukaan myös valuma-alueen tarkastelua, jotta yksittäiset toimet tulee kohdennettua oikein suurimman hyödyn saamiseksi niin ilmastonmuutoksen sopeutumiseen kuin vesien tilaan liittyen. Esimerkiksi Paattistenjoella ja Savijoella kartoitimme sopivia pilottikohteita viljelijöiltä kyselyjen ja työpajojen avulla. RESIST-hankkeen myötä kokosimme tutkimus- ja koulutuskentältä voimia yhteen pohtimaan vesienhallinnan ratkaisuja, joilla sopeudutaan etenkin tulviin ja kuivuuteen.

Vuoden 2023 aikana luonnonvarojen kestävä käytön teemassa pääsimme laajentamaan ruokaketjujen ja maatalouden kohderyhmiä: samalla, kun jatkoimme työtämme ilmastokestävä maatalouden parissa Hiilipelto-viljelijäryhmien kanssa, käynnistimme syksyllä myös uuden peruskoululuihin ja koulujen ruokapalveluihin keskittyvän ruokakasvatushankkeen. Eri toimijoiden osallisuuden vahvistaminen olikin yksi vuoden keskeisistä painopisteistä. Valonia toimii aktiivisesti myös monissa verkostoissa, kuten maakunnan kiertotaloustoimijat sekä ruokakehittäjien verkosto.

Jatkoimme myös työtä kestävien hankintakäytäntöjen parissa. Aihe kiinnostaa vuodesta toiseen: tilaisuuksissa on paljon kiinnostuneita kuulijoita, vertaistukiverkoston osallistuu sitoutunut joukko viranhaltijoita monista kunnista ja olemme myös saaneet sparrata hankintayksiköitä kasvotusten.

Vuoden lopussa saimme päätökseen seitsemän vuotta kestäneen Circwaste – Kohti kiertotaloutta -hankkeen, jonka turvin olemme viime vuodet saaneet hyvin resurssein edistää materiaalivirtojen tehokasta käyttöä, jätteen synnyn ehkäisyä ja materiaalien kierrätystä. Työ kiertotalouden edistämiseksi etenee uusien toimenpiteiden kautta, kun käynnistimme muun muassa Creative Circular Cities -hankkeen, jossa keskitytään luovien alojen kiertotalouden mahdollisuuksiin.

Valonian sähköinen vuosikertomus, joka sisältää tarkempia tietoja ja nostoja toiminnasta, löytyy osoitteesta www.valonia.fi/vuosikertomus2023

“Vuosi 2023 oli maankäytön suunnittelun ja ympäristön vastuualueella valmistautumista tuleviin suunnittelukierroksiin.”

Maankäyttö ja ympäristö -vastuualueen johtaja Heikki Saarento

2.4 Edunvalvonta ja kuntapalvelu

Edunvalvonta

Vuonna 2023 edunvalvonnan ja kuntapalvelujen vastuualueella korostui eduskuntavaaleihin ja hallitusohjelmaan vaikuttaminen. Maakuntahallituksen päättämistä kärkitavoitteista saimme tavoitellut kirjaukset hallitusohjelmaan. Hallitus kirjasi vaalikauden ohjelmaansa Turun tunnin junan toteuttamisen ja rakentamisen käynnistämisen. Saaristomeri-ohjelmalle saatiin jatkoa ja valuma-alueesta ravinnekierron pilottialue.

Hallitusohjelmassa linjattiin vaalikaudella toteutettavasta kolmen miljardin euron liikenneinvestointiohjelmasta, joka sisältää muun muassa 500 miljoonaa euroa rahoitusta korjausvelan torjuntaan. Varsinais-Suomen tavoitteiden mukaisesti tehtiin kirjauksia myös alueellista junaliikenteestä. Ohjelman mukaan kunnille ja alueille mahdollistetaan henkilöjunaliikenteen ostoliikenteen järjestäminen ja perustetaan julkinen kalustoyhtiö. Kirjauksia tehtiin myös lentoasemaverkon säilyttämisestä, toimivan saaristoliikenteen varmistamisesta ja saaristolain uudistamisesta.

Syksyn 2023 budjettiriihessä hallitus päätti edistää Varsinais-Suomelle tärkeiden maantiehankkeiden E18 Turun kehätien ja Kaarinan läntisen ohitustien (Mt 180 Kurkela–Kuusisto) suunnittelua kiireellisesti ja esitti näiden alustavaksi päätöksenteon ajankohdaksi vuotta 2024. Väyläviraston Liikenne 12 -suunnitelmaa toimeenpanelevassa investointiohjelmassa valtakunnallinen kärkihanke on E18 Turun kehätien Raision keskustan kohta. Euroopan laajuisen liikenneverkon TEN-T asetusuudistukseen saimme mukaan Länsiradan oikoratalinjauksen.

Tunnin juna -hanke eteni loppuvuonna useilla valtion ja yhtiön päätöksillä. Valtio käynnisti yhdessä kuntien kanssa neuvottelut Turun tunnin junan rataosien rakentamisesta sekä päätti EU-tuen hakemisesta. Turun tunnin juna Oy:n yhtiökokous päätti loppuvuodesta muuttaa hankkeen nimen Länsirata Oy:ksi sekä investointikustannusten alentamisesta.

Vahvistimme Saaristomeren edunvalvontaa maakunnan liiton, ELY-keskuksen ja Turun kaupungin välisellä edunvalvontayhteistyöllä. Syksyn aikana työ keskittyi Saaristomeri-ohjelman ja ravinnekierron pilotoinnin sisältöihin vaikuttamiseen muun muassa eduskunnan Saaristomeri-ryhmän ja avainministereiden kautta.

Etelä-Suomen yhteistyön vetovastuu siirtyi vuonna 2023 Varsinais-Suomesta Etelä-Karjalalle. Teimme Etelä-Suomen yhteistä viiden maakunnan vaikuttamistyötä vaalikauden tavoitteiden pohjalta. Myös Kasvu-Suomen yhteistyössä (Uusimaa, Varsinais-Suomi, Pirkanmaa ja Pohjanmaa) laadittiin yhteiset vaalikauden tavoitteet. Kuntajohtajakokouksia jatkoimme säännöllisesti. Toteutimme vaikuttajakoulussa kehittämistyön ja käynnistimme seitsemännen vaikuttajakoulun.

Lounaistieto

Lounaistiedon strategia päivitettiin vuoden 2023 aikana yhdessä Lounaistiedon ohjausryhmän ja muiden sidosryhmien kanssa. Lounaistiedon kehittämisryhmän toimintaa vakiinnutettiin järjestämällä sidosryhmille säännöllisiä tapaamisia avoimesta datasta ja paikkatiedosta. Kehittämisryhmän toiminta päätettiin yhdistää avoimen tiedon verkoston toiminnan kanssa. Lounaistiedon vuoden päätapahtuma Aluetietofoorumin teemana oli paikkatieto ja terveys, ja tilaisuus keräsi Vierailukeskus joen Putous-auditorion lähes täyteen.

Lounaistiedon avoimen datan toimintoja uudistettiin merkittävästi vuonna 2023. Oman dataportaalin ylläpidosta luovuttiin, ja siirryttiin kansallisen Avoindata.fi-palvelun käyttöön. Samalla koottiin yhteen kaikki Lounaistiedon tarjoamat avoimen datan palvelut ja datatuotteet. Osana avoimen datan palveluja Lounaistieto mm. tukee kuntia datan avaamisessa. Datatuotteet puolestaan ovat palvelupisteaineisto, Virma-retkeilydata ja tietomallimuotoiset maakuntakaavat. Avoimen datan toimintojen uudistamisen lisäksi Lounaistiedon karttapalvelu päivitettiin uuteen versioon, joka tukee aiempaa paremmin käyttöä mobiililaitteilla.

Location Innovation Hubin (LIH) toiminta käynnistyi vuoden 2023 alussa. Paikkatietoon keskittyvä LIH on yksi suomen neljästä Eurooppalaisesta digitaalisesta innovaatiohubista (EDIH), ja Lounaistieto toimii sen aluetoimistona Turussa. Lounaistieto jatkoi myös maakuntakaavojen HAME-tietomallin ylläpito- ja koordinaatiotehtävää sekä

koordinoi syksyllä käynnistynyttä Maakuntakaavan kumppanitestausta -hanketta. Retkeilydataa kehittävä Digi-saapas-hanke saatiin päätökseen kesällä, ja syksyllä laadittiin hankehakemus retkeilydatan yhteentoimivuuden jatkokehittämisestä.

Viestintä

Viestinnän johdonmukainen kehittäminen yhtenäisemmäksi ja vaikuttavammaksi jatkui vuonna 2023 monin tavoin. Aloitimme viestintätiimin työn päivitetyllä kokoonpanolla ja työsuunnitelmalla. Tiimin keskeisinä tehtävinä organisaatiostrategian toteuttamiseen liittyen ovat asiantuntijaviestinnän sekä viestinnän vaikuttavuuden kehittäminen ja näihin liittyen toteutimme mm. kyselyt, joiden perusteella suunnitellaan jatkotoimenpiteitä ja tarvittavia koulutuksia. Myös johtoryhmä osallistui viestintätiimin roolin ja viestinnän tavoitteiden pohdintaan omasta näkökulmastaan.

Kehittämisen rinnalla viestintätiimi osallistui aktiivisesti Kumppanuuden juhluvuoden suunnitteluun. Lisäksi toteutettiin normaalia päivittäisviestintää eri kanavissa, kehitettiin uutiskirjeen sisältöjä edelleen ja tiedotettiin mm. maakuntahallituksen ja maakuntavaltuuston kokouksista, sekä muista merkittävistä aiheista.

Kulttuuri

Varsinais-Suomen liitossa kulttuurityö oli vilkasta vuonna 2023 ja se keskittyi erityisesti kuntien kulttuuritoiminnan tukemiseen. Maakuntastrategiaa toteuttavaa kulttuurifoorumitoimintaa jatkettiin. Keväällä järjestettiin järjestöfoorumin kanssa yhteinen vaikuttamiseminaari. Lisäksi eduskuntavaalien alla liitto järjesti kulttuurivaalipaneelin. Syksyn kulttuurifoorumitilaisuus oli samalla Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävän päätösseminaari.

Liitto toimi aktiivisesti sekä alueellisissa että valtakunnallisissa kulttuuriverkostoissa. Tiivistä yhteistyötä tehtiin Turun kaupungin kulttuurin kärkihankkeen kanssa ja kulttuurihyvinvoinnin osalta myös uuden hyvinvointialueen kanssa. Valtakunnallinen verkostotyö jatkui erityisesti kuntien kulttuuritoiminnan kehittäjäverkostossa, maakuntien liittojen kulttuurivastaavien verkostossa sekä yhteistyönä Suomen Kotiseutuliiton kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävän toteutus oli käynnissä koko vuoden 2023. Kehittämistehtävän toteuttajia ovat Varsinais-Suomen liitto ja Turun kaupungin vapaa-ajan palvelukokonaisuus. Tavoitteena oli tukea kuntien kulttuuripalvelujen tuottamista koko Varsinais-Suomen alueella ja samalla vahvistaa taiteilijoiden työskentelyedellytyksiä alueellamme. Vuoden aikana toteutettiin kuntien kulttuuriviranhoitajille suunnattuja työpajoja ja seututaiteilijakokeiluissa työskenteli taiteilijoita viidellä eri seudulla maakunnassa. Lisäksi toteutettiin käänteisellä kilpailutuksella Kulttuurikeikkoja kuntiin -ohjelma. Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävästä viestittiin aktiivisesti ja sen tiimoilta tehtiin yhteistyötä muiden valtakunnallisten sekä alueellisten kehittämistehtävien kanssa.

Perinteinen maakunnallinen palkinto kulttuurin, taiteen ja tieteen hyväksi eli Aurora-mitali jaettiin myös vuonna 2023. Varsinais-Suomen liiton maakuntahallitus jakoi toukokuussa vuoden 2023 Aurora-mitalin jazzmuusikko Jussi Fredrikssonille Turusta.

”Vuonna 2023 edunvalvonnassa korostui eduskuntavaaleihin ja hallitusohjelmaan vaikuttaminen. Maakuntahallituksen päättämistä kärkitavoitteista saimme tavoitellut kirjaukset hallitusohjelmaan.”

Edunvalvonta ja kuntapalvelut -vastuualueen vt. johtaja Malla Rannikko-Laine

2.5 Päätöksenteko ja luottamustoimielimet

Toiminta-ajatus

Liiton luottamushenkilöhallinto huolehtii demokraattisesta päätöksenteosta ja ohjauksesta. Ylin päättävä elin on maakuntavaltuusto, jonka jäsenet ovat kotikuntiansa kunnanvaltuutettuja. Toiminallisesta johtamisesta vastaa maakuntahallitus. Maakuntajohtaja johtaa liiton toimintaa liiton johtoryhmä tukena.

Uudet luottamustoimielimet asetettiin ja niille nimettiin jäsenet kuntavaalien jälkeen syksyllä 2021. Luottamushenkilötoimielimien toimikausi on kuntavaalikausi.

Luottamustoimielimet

Kattava luettelo luottamustoimielinten jäsenistä ja kokousmääristä on liiteasiakirjassa "Luottamustoimielimet ja edustukset sekä henkilökuntaluettelo vuodelta 2023". Luottamustoimielimien pöytäkirjat löytyvät sivulta www.varsinais-suomi.fi

Edustajainkokous

Edustajainkokous on kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti liiton toimielin ja sen tehtävänä on valtuustokausittain valita jäsenkuntia edustavat maakuntavaltuuston jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Edustajainkokous kokoontuu aina kuntavaalien jälkeen. Edustajainkokous kokoontui 27.9.2021 Teams-yhteydellä.

Maakuntavaltuusto

Maakuntavaltuusto ylimpänä päättävänä elimenä kokoontui toimintavuoden aikana 2 kertaa: 1) Tilinpäätösasiat ja muut ajankohtaiset asiat 12.6.2023, 2) Talousarvio ja muut ajankohtaiset asiat 11.12.2023. Maakuntavaltuuston puheenjohtajana toimii Lauri Heikkilä.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta työskenteli laatimansa tarkastussuunnitelman mukaisesti ja kokoontui toimintavuoden aikana 9 kertaa. Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja arvioivat ja tarkastivat toimintavuoden 2022 talouden ja hallinnon tehokkuuden ja tuloksellisuuden. Tarkastuslautakunta laati 8.5.2023 arviointikertomuksen ja tilintarkastaja tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajana toimii Perttu Laaksonen.

Maakuntahallitus

Maakuntahallitus toimeenpano- ja hallintoelimenä kokoontui toimintavuoden aikana 11 kertaa. Maakuntahallitus seuraa ja ohjaa maakuntavaltuuston hyväksymän talousarvion ja taloussuunnitelman tavoitteiden toteutumista sekä maakuntajohtajan ja liiton viraston toimintaa. Lisäksi hallitus päättää maakuntajohtajan esittelystä liiton toimenpiteistä, lausunnoista ja kannanotoista. Maakuntahallitus toimii liiton edunvalvojana ja edustaa liittoa ulospäin. Maakuntahallituksen puheenjohtajana toimii Ville Valkonen.

Hankerahoitusjaosto

Hankerahoitusjaosto käsitteli kansalliseen alueiden kestäväen kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) sekä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitukseen saapuneet hakemukset. AKKE-rahoituksesta jaosto käsitteli 20 myönteistä (tukiosuus 732 000 euroa) ja 21 kielteistä päätöstä. EAKR-rahoituksesta jaosto käsitteli 5 myönteistä (tukiosuus 1,144 miljoonaa euroa) ja 12 kielteistä päätöstä. Lisäksi jaostossa käytiin läpi alkavan EU-ohjelmakauden linjauksia.

Hankerahoitusjaosto kokoontui toimintavuoden aikana viisi kertaa. Jaoston puheenjohtaja on Eeva-Johanna Eloranta.

Maankäyttöjaosto

Maankäyttöjaosto antaa lausuntoja ja valmistelee maakuntakaavoja. Maankäyttöjaosto on kokoontunut yhdeksän kertaa. Maankäyttöjaoston puheenjohtaja on Juha Rantasaari.

Saaristotoimikunta

Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta vastaa saaristoon liittyvistä kysymyksistä ml. aluekehittämiseen ja edunvalvontaan liittyvät asiat. Vuonna 2023 ajankohtaisia teemoja olivat saaristolain tulevaan päivitykseen liittyvät asiat sekä saaristoyrittäjyys.

Toimikunta piti vuoden 2023 aikana neljä kokousta. Puheenjohtajana toimi Christer Friis Paraisilta. Saaristotoimikunnassa on 16 jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen.

Kulttuuritoimikunta

Vuonna 2023 kulttuuritoimikunta kokoontui viisi kertaa. Vuoden aikana kulttuuritoimikunnan työskentelyssä painottuivat erityisesti Aurora-mitalin jakamiseen liittyvä valmistelu, kulttuurifoorumitoiminnan suunnittelu ja maakuntastrategian toteuttamisen seuranta. Lisäksi tuettiin kuntien kulttuurivastaavien Kulttuurista kunnissa -verkoston toimintaa sekä osallistuttiin aktiivisesti Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävän toimintaan.

Vuonna 2023 kulttuuritoimikunnassa oli 15 jäsentä, ja puheenjohtajana toimi Taina Myllynen.

Kielellisten palvelujen toimikunta

Kielellisten palveluiden toimikunta kehittää yleisellä tasolla maakunnan kielellisiä palveluja. Kokouksissa täsmennettiin toimikunnan toimintasuunnitelmaa ja päätettiin mm. yhteistyön tiivistämisestä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa kaksikielisyyssuhteissa. Kansalliskielten asemaa oppilaitoksissa ja työelämässä päätettiin selvittää erityisesti.

Vuonna 2023 kielellisten palveluiden toimikunta kokoontui 2 kertaa ja puheenjohtajana toimi Leif Grönroos.

2.6 Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan vaikutukset liiton toimintaan

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on kestänyt yli kaksi vuotta, ja sodan nopeaa päättymistä ei ole näköpiirissä. Vuonna 2024 maailmassa käydään poikkeuksellisen monet merkittävät vaalit, joilla on merkitystä myös Ukrainan ja sen saaman avun kannalta.

Sodan jatkumisella on välillisiä vaikutuksia myös liiton toimintaan. Kuluttajahintojen nousu alkoi jo ennen hyökkäyssotaa, mutta sodan vaikutus erityisesti energiahintoihin jyrkensi hinnannousua. Kansallisen kuluttajahintaindeksin vuosinousu oli viime vuonna keskimäärin 6,2 prosenttia. Vuoden lopulla hintojen nousu oli jo selvässä laskussa. Liitto seuraa kuluttajahintojen kehitystä ja reagoi niihin vuoden 2025 talousarviossa.

Vaikutukset näkyvät myös aluekehityksen toiminnassa. Vaikka virallisia, toiminnassa olevia yhteistyösuhteita ei Venäjän kanssa ole ollut useampaan vuoteen, ovat venäläiset olleet mukana monissa kansainvälisissä yhteistyökoalitioissa ja rahoitusohjelmissa. Esimerkiksi Kaakkois-Suomi - Venäjä-yhteistyötä tukeva ENI-ohjelma jäädytettiin ensin tilapäisesti ja lopulta lakkautettiin kokonaan. Siitä vapautuneita varoja siirrettiin vuonna 2023 noin 25 miljoonaa euroa osaksi Central Baltic -ohjelman myöntövaltuutta. Tähän liittyen ohjelma-asiakirjaa päivitettiin ja muutos hyväksyttiin komissiossa joulukuussa 2023. Central Baltic -ohjelman sisältöihin tai hankkeisiin hyökkäyssota ei suoraan vaikuttanut, koska hankkeissa ei ole ollut venäläisiä partnereita.

Turvallisuustilanteen muutos heikensi digitaalisen toimintaympäristön turvallisuutta. Kyberturvallisuusuhat ovat osa vaikuttamista, jonka päämääränä on heikentää viranomaisten toimintaa ja päätöksentekoa. Liiton toimintojen kyberturvallisuutta parannettiin ja kehitettiin yhteistyössä Kuntien Tieran kanssa.

2.7 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Venäjän hyökkäyssodan ja laajojen pakotteiden aiheuttamia riskejä ja vaikutuksia liiton toimintaympäristöön arvioidaan yllä omassa kappaleessaan.

Vuonna 2018 alkanut oikeusprosessi myönnettyjen tukien takaisinperinnästä yhtä Central Baltic-ohjelmasta rahoitettua hanketta koskien oli vielä vuoden 2023 vireillä Turun hallinto-oikeudessa. Asia liittyy hankkeen virolaisen pääpartnerin toimintaan ja kustannusten tukikelpoisuuteen. Päätös hallinto-oikeudesta saatiin keväällä 2023. Tästä hakija haki valitusoikeutta korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Helmikuussa 2024 saadun KHO:n päätöksen mukaan valituslupaa ei myönnetty ja HO:n päätös sai lainvoiman. Takaisinperintäprosessia jatketaan keväällä 2024.

Keväällä 2022 Euroopan komission tutkimuksen ja innovoinnin yksikön Horizon 2020 -ohjelmasta rahoitetulle Civitas Eccentric -hankkeelle (2016–2020) tehtiin EU-tilintarkastus. Tarkastuksessa havaittiin, että tehtyjen työtuntien osalta työajanraportoinnissa hankkeelle on ollut epätarkkuuksia ja teknisiä puutteita. Tarkastuksen lopputuloksena todettiin, että tiettyjen tehtyjen työtuntien osalta hankkeen kulut eivät ole tukikelpoisia ja vuonna 2023 jouduimme palauttamaan Civitas Eccentric -hankkeen maksettuja tukia takaisin 96 414,88 euroa.

Vuoden 2023 tilinpäätökseen liitto on tehnyt takaisinperinnän varalta lisävarauksen 16 264,48 euroa. Tarkastusraportin käsittely jatkuu ja rahoittajan (Euroopan komission tutkimuksen ja innovoinnin yksikkö) lopullista päätöstä odotetaan kesään 2024 mennessä.

2.8 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Sopimusten ja sääntöjen ajantasaisuus

Liiton hallintosääntöön sisältyvät määräykset hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Maakuntavaltuusto on hyväksynyt vuonna 2015 Varsinais-Suomen liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, jossa on määritelty riskienhallinnan sisäisen ja ulkoisen valvonnan kokonaisuus, toiminnan tavoitteet sekä vastuutahot. Maakuntahallitus on hyväksynyt sisäinen valvonta ja riskienhallinta -asiakirjan ja valtuutti maakuntajohtajan päättämään siihen jatkossa tarvittavat päivitykset ja täydennykset. Lisäksi maakuntahallitus edellytti, että se saa tiedoksi sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan päivityksiä ja seurantaa koskevat asiakohdat.

Varsinais-Suomen liitossa on erilliset tiedotteet ja ohjeistukset seuraavista aihepiireistä: 1) tietosuojan ja asiakirjajulkisuuden linjaukset, 2) tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnon toimintaohje, 3) viestinnän linjaukset, 4) pienhankintaohje, 5) päihdehaittojen ehkäisy, 6) työpaikkakiusaamisen ehkäisy, 7) henkilöstöopas uusille työntekijöille ja 8) viraston henkilöstön työmatkat. Ohjeistukset päivitetään tarvittaessa ja ne ovat kootusti saatavilla Share-Point-Intranetissä.

Toiminnan tarkastukset

Central Baltic -ohjelman tarkastusviranomaisen (AA) suorittama vuosittain ohjelmaa koskevia järjestelmätarkastuksia. Tarkastusraporteissa esitetyt kehittämissuositukset on toteutettu eikä vuonna 2023 suoritetuissa tarkastuksissa noussut esille tavanomaisista havainnoista poikkeavaa. Vuoden 2023 toiminnan tarkastuksesta on vastaanottanut lakimuutoksen myötä valtiovarainministeriön alainen controller-yksikkö.

Riskien hallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on tukea liiton perustehtävien laadukasta toteuttamista, strategian ja asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä asiakkaiden, henkilöstön ja omaisuuden turvaamista erilaisilta riskeiltä.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan mm. tiiviillä johtoryhmätyöskentelyllä, laajennetun johtoryhmän kokouksilla ja vastualueiden viikoittaisilla kokouksilla. Viikoittaisissa kokouksissa on mahdollisuus arvioida toimintaa ja siihen mahdollisesti liittyviä riskejä sekä tarvittaessa reagoida niihin nopeasti.

Sisäisen tiedottamisen merkitys on kasvanut entisestään. Toimitilasuunnitteluun, pandemiaan, etätyöskentelyyn ja sisäisen strategian toteuttamiseen liittyvissä asioissa on pidetty useita henkilökunnan tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia. Sisäiseen tiedottamiseen käytetään Teams -sovellusta. Liiton uusittuihin viestinnän linjauksiin sisältyy myös tarkemmat ohjeet työyhteisöviestinnästä.

Laadimme vuonna 2023 ensimmäistä kertaa digiturvallisuuden kokonaiskuvan käyttäen Digi- ja väestötietoviraston työkalua. Palvelun avulla voimme arvioida, seurata ja raportoida digitaalisen turvallisuuden tilaa. Lisäksi tehtiin vuosittainen arvio digiriskeistä Digiturvan riskienhallintatieto -työkalulla.

Central Baltic INTERREG 2014–2020-ohjelmalle on tehty erillinen kattava riskienhallinnan arviointi. Arviointi on tehty edellisen ohjelmakauden vastaavan aineiston ja komission kaudelle 2014–2020 antaman ohjeistuksen pohjalta.

Vakuutukset

Lakisääteisten vakuutusten ja omaisuusvakuutusten lisäksi liitolla on etätyön lisävakuutus, toiminnanvastuu-, erityisvastuu- ja oikeusturvavastuuvakuutukset sekä virkamatkavakuutus. Erityisvastuuvakuutuksen (hallinnonvastuu) piiriin kuuluvat maakuntahallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä johtoryhmän jäsenet. Virkamatkavakuutus kattaa liiton luottamushenkilöt ja työntekijät. Liiton omaisuus- ja henkilöriskit on kartoitettu vakuutusten näkökulmasta sekä työsuojelun näkökulmasta ja suositellut toimenpiteet on tehty.

Sopimusten voimassaoloa ja sopimusehtoja seurataan CaseM-asianhallintajärjestelmän sopimustenhallintaosion avulla.

3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

3.1 Tilikauden tulos

Talousarvio 2023

Maakuntavaltuusto (mv 5.12.2022 § 34) hyväksyi

1. Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2023–2025.
2. talousarvion 2023 tuloslaskelmassa tilikauden tulos on nettositova maakuntavaltuustoon nähden
3. maakuntahallitus vahvistaa myöhemmin vuoden 2023 talousarvion käyttötalousosan käyttösuunnitelman.

Maakuntahallitus (mh 27.2.2023 § 28) vahvisti Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2023 käyttösuunnitelman siten, että käyttötalouden tuottojen ja kulujen sitovuustasot ovat seuraavat: 1) Kuntarahoitteisilla kustannuspaikoilla tiliryhmätaso ja 2) Ohjelma- ja hankerahoitteisilla kustannuspaikoilla toimintakatetaso (0 euroa).

Maakuntavaltuusto (mv 5.12.2022 § 34) hyväksyi talousarvion 2023 tuloslaskelmassa tilikauden arvioituksi tulokseksi 286 484 euroa alijäämää.

Tilikauden 2023 tulos

Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä riittääkö kertynyt tulorahoitus kattamaan palvelujen tuottamisesta aiheutuneet kulut.

TULOSLASKELMAN KESKEISET TUNNUSLUVUT	ulkoinen				
	TP2023	TA2023	TA/TP2023	TA/TP2023	TP2022
TULOSLASKELMA	Tilinpäätös	Talousarvio	%	euroa	Tilinpäätös
_Toimintatuotot	7 738 218	8 281 767	-6,56	-543 549	7 387 455
_Toimintakulut	-7 594 152	-8 428 806	-9,90	834 654	-7 301 114
TOIMINTAKATE	144 066	-147 039	-198	291 105	86 341
VUOSIKATE	143 621	-152 039	-194	295 660	69 560
TILIKAUDEN TULOS	6 134	-286 484	-102	292 618	-65 243

Tilikauden 2023 tulos on 6 134,42 euroa ylijäämäinen ja on 292 618 euroa arvioitua parempi. Talousarviossa alijäämäksi arvioitiin 286 484 euroa.

3.2 Käyttösuunnitelman toteutuminen

Kuntarahoitteiset kustannuspaikat

Kuntarahoitteisen toiminnan kustannuspaikat katetaan pääosin jäsenkuntien maksuosuuksilla ja ne ovat maakuntahallitukseen nähden nettositovia tiliryhmätasolla.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vuoden 2023 talousarvion käyttötalousuunnitelman toteutuminen tiliryhmätasolla kuntarahoitteisten kustannuspaikkojen osalta.

KUNTARAHOITTEINEN TOIMINTA		ulkoinen/sisäinen		
	mv 5.12.2022			
KÄYTTÖTALOUS	TA2023	TP2023	TP/TA 2023	TP/TA2023
	Talousarvio	Tilinpäätös	%	€
TUOTOT				
Kuntien maksuosuudet	3 899 900	3 899 900	100,00	0
Myyntituotot	38 000	37 948	99,86	52
Muut tuotot	121 000	98 711	81,58	22 289
TUOTOT YHT.	4 058 900	4 036 559	99,45	22 341
KULUT				
Henkilöstökulut	-2 661 294	-2 425 357	91,13	-235 937
Palvelujen ostot	-1 163 095	-1 159 384	99,68	-3 711
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-55 950	-45 595	81,49	-10 355
Vuokrat	-307 000	-258 696	84,27	-48 304
Muut toimintakulut	-18 600	-3 461	18,61	-15 139
YHTEENSÄ	-4 205 939	-3 892 494	92,55	-313 445
TOIMINTAKATE	-147 039	144 066	-97,98	-291 105

Kuntarahoitteisten kustannuspaikkojen toimintakulut toteutuivat 313 445 euroa suunniteltua pienempinä ja käyttötalouden toimintakate osoittaa 144 066 euron ylijäämää. Talousarviossa toimintakatteeksi arvioitiin 147 039 euroa alijäämää.

Tiliryhmän ”**Myyntituotot**” toteutui alle suunnittelun (52 euroa pienempi).

Tiliryhmän ”**Muut tuotot**” arvioitua pienempi toteutuma (22 289 euroa) johtuu pääosin ennakoitua pienemmästä toimistopalvelujen mynnistä hankkeille (22 057 euroa), sekä koulutuskorvauksista (1 574 euroa). Toisaalta Kela:n työterveyshuollon korvaukset toteutuivat yli suunnittelun (1 341 euroa).

Tiliryhmä ”**Henkilöstökulut**” toteutui alle suunnittelun (235 937 euroa) muun muassa siksi, että osa vakansseista ja sijaisuuksista on ollut täyttämättä (169 102 euroa vähemmän). Työpanosta on myös osoitettu liiton omarahotusosuudeksi hankkeille, jolloin henkilöstökuluissa syntyi säästöä, mutta jotka kustannukset toisaalta lisäsivät tiliryhmän ”Palvelujen ostot” toteutumaa. Viranhaltijoiden palkat ja muut palkkiot toteutuivat yli arvioidun (10 932 euroa enemmän). Luottamushenkilöiden palkkioiden säästö (7 443 euroa) vaikutti positiivisesti tulokseen. Sairausvakuutus- ja tapaturmakorvauksen määrä (10 145 euroa) on vaikuttanut henkilöstökulujen säästöön. Lomapalkkavaraukset toteutuivat alle suunnittelun (31 018 euroa). Henkilöstökulujen toteutumaa on vaikuttanut myös palkka- ja eläkemenoperusteisten eläkemenojen ja muiden henkilösivukulujen suunniteltua pienempi toteutuma (29 160 euroa).

Tiliryhmän ”**Palvelujen osto**” toteutui alle suunnittelun (3 711 euroa vähemmän). ICT-, rahoitus- ja pankkipalvelut, koulutus- ja kulttuuripalvelut, TYKY toiminta ja muut palvelut ovat ylittäneet talousarvion yhteensä 101 392 euroa, mikä johtuu hintojen noususta sekä sähköisen arkiston migraatioissa tehdyistä ICT palvelujen lisäostoista. Toisaalta muiden palvelujen ostojen toteutuma on ollut alle suunnittelun esimerkiksi seuraavien kulujen osalta: asiantuntija- ja toimistopalvelut (10 613 euroa), painatukset ja ilmoitukset (15 304 euroa), puhelinkulut (4 014 euroa), matka-, majoitus- ja ravitsemispalvelut (52 480 euroa), puhtaanpitopalvelut (5 064 euroa), sosiaali- ja terveyspalvelut (3 233 euroa), muut yhteistoimintaosuudet ja suhdetoiminta (7 798 euroa).

Tiliryhmän ”**Aineet, tarvikkeet ja tavarat**” toteutui alle suunnittelun (10 355 euroa). Elintarvikkeiden, kaluston, sähkön, puhdistustarvikkeiden ostojen toteutuma jäi alle suunnittelun (13 800 euroa). Toisaalta toimisto-, koulu- tarvikkeiden, kirjallisuuden ja muu materiaalin ostot toteutuivat yli suunnittelun (3 445 euroa).

”**Vuokrat**” toteutuivat alle arvioidun (48 304 euroa) tilavuokran jakoperusteiden muututtua ja eräiden laitteiden sopimusten päättymisestä.

”**Muut toimintakulut**” ovat toteutuneet alle suunnitellun (15 139 euroa).

Uusien toimitilojen investointien arvioitiin vuonna 2021 olevan yhteensä 600 000 euroa, josta toteutui yhteensä 388 334 euroa. Arvioitua suurempi osa kustannuksista toteutui suorina kustannuksina. Muuton kokonaiskustannuksiksi arvioitiin 635 000 e ja kustannusten toteutuma vuosina 2020 ja 2021 oli yhteensä 642 388 euroa. Vuoden 2022 investoinnit olivat yhteensä 24 125 euroa ja vuonna 2023 investointeja ei ollut. Vuoden 2023 poistot ovat 137 486,40 euroa, joka vaikutti tulokseen negatiivisesti.

Maailmantalouden tilanteen muuttuessa ja keskuspankkien kiristäessä rahapolitiikkaansa, yleinen korkotaso on noussut ja sen voidaan olettaa nousevan edelleen. Pankki ei enää peri negatiivisia korkoja ja eikä suorittanut korkotuloja vuonna 2023.

Ohjelma- ja hanketoiminnan kustannuspaikat

Central Baltic -ohjelman teknisen tuen käyttötalousarvio perustuu seurantakomitean päätöksiin. Valonian, Lounaistiedon ja hanketoiminnan käyttötalousarviot muodostuvat maakuntahallituksen hankepäätöksistä. Hankkeiden päättyessä niiden toiminta ja tulokset raportoidaan maakuntahallitukselle.

OHJELMA- JA HANKETOIMINTA		ulkoinen/sisäinen		
KÄYTTÖTALOUS	TA2023	TP2023	TP/TA 2023	TP/TA2023
TUOTOT				
Myyntituotot	1 043 190	1 034 757	99,19	8 433
Tuet ja avustukset	3 415 443	2 787 123	81,60	628 320
Muut toimintatuotot	0	0	0,00	0
	4 458 633	3 821 880	85,72	636 753
KULUT				
Henkilöstökulut	-2 593 028	-2 516 751	97,06	-76 277
Palvelujen ostot	-1 597 203	-1 064 458	66,65	-532 745
Aineet,tarvikkeet ja tavarat	-59 288	-16 572	27,95	-42 716
Vuokrat	-196 507	-224 100	114,04	27 593
Muut toimintakulut	-12 607	0	0,00	-12 607
YHTEENSÄ	-4 458 633	-3 821 880	85,72	-636 753
TOIMINTAKATE	0	0		

Ohjelma- ja hanketoiminnan kustannuspaikat toteutuivat suunnitellusti omakatteisina, jolloin niillä ei ole vaikutuksia tilikauden tulokseen.

Tilinpäätöksen tunnusluvut

Henkilöstön tunnusluvut		2023	2022				
Henkilöstökulut/henkilötyövuosi		63 360,36	62 424,46				
Henkilötyövuosimäärä (htv)		78	77				
Tuloslaskelman tunnusluvut		2 023	2 022				
Toimintatuotot/Toimintakulut %		101,90	101,18				
Jäsenkuntien maksuosuudet /asukas		7,95	8,03				
Vuosikate euroa/asukas		0,29	0,14				
Vuosikate/Poistot %		104,46	51,60				
Rahoituslaskelman tunnusluvut		2 023	2 022	2021	2020	2019	Kertymä
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta		143 620,82	45 435,26	-349 388,26	609 136,90	702 429,37	1 151 234,09
Vuokravastuut, €		2 176 688,00	2 561 643,00				
Kassan riittävyys (pv)		113,50	118,97				
Current ratio (maksuvalmius; hyvä yli 2)		2,28	2,12				
Taseen tunnusluvut		2 023	2 022				
Vieras pääoma %:a omasta pääomasta		75,12	80,23				
Omavaraisuusaste (hyvä yli 40 %), sis. toimeksiantojen varoja		9,99	11,11				
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista		51,07	60,28				
Rahoitusvarallisuus €/asukas		4,62	4,37				
Suht. velkaantuminen (hyvä alle 40 %)		22,95	25,60				
Kertynyt yli-/alijäämä €		2 017 778,87	2 011 644,45				
Kertynyt yli-/alijäämä € /asukas		4,11	4,14				
Asukasmäärä		490 790	485 679				
Kassan riittävyys =	365pv * Rahavarat 31.12/ Kassasta maksut tilikaudella						
Omavaraisuusaste =	100*(oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)						
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	100*(Vieras pääoma- Saadut ennakot+Vuokravastuut)/Käyttötulot						
Rahoitusvarallisuus =	(saamiset + rahoitusarvopaperit + rahat ja pankkisaamiset) - (vieras pääoma - saadut ennakot) / asukasmäärä						
Suhteellinen velkaantuneisuus =	100* (vieras pääoma - saadut ennakot)/käyttötulot						

3.3 Maakuntahallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Maakuntavaltuusto (mv 5.12.2022 § 34) päätti: 1) hyväksyä Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2023–2025 2) että talousarvion 2023 tuloslaskelmassa tilikauden tulos on nettositova maakuntavaltuustoon nähden ja 3) että maakuntahallitus vahvistaa myöhemmin vuoden 2023 talousarvion käyttötalousoosan käyttösuunnitelman.

Maakuntavaltuusto hyväksyi talousarvion 2023 tuloslaskelmassa tilikauden tulokseksi 286 484 euroa alijäämää.

Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että liiton vuoden 2023 ylijäämä 6 134,23 euroa lisätään aiempien vuosien ylijäämätilille.

4. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

4.1 Yhteiset toiminnot ja hallinto

Jatkamme tiedonhallinnan kehittämistä

Tiedonhallintalain vaatimusten toimeenpano jatkuu vuoden 2023 aikana ja valmistaudumme uuden arkistolain vaatimuksiin. Kehitämme sähköisen asiakirjahallinnan toimintatapoja ja syvennämme vuonna 2022 käyttöönotetun asianhallintaohjelmiston osaamista. Toimenpiteiden edistäminen on osa tietojohdamisen kehittämistä. Laadukas tiedonhallinta mahdollistaa tehokkaamman ja laadukkaamman toiminnan.

Arkistointilain uudistaminen keskeytyi ja julkisuuslain uudistaminen on viivästynyt muiden, hallitusohjelmaan liittyvien lakihankkeiden priorisoinnin vuoksi. Tietoturvaluustoimenpiteiden kuvaaminen tiedonhallintamalliin odottaa tiedonhallintalautakunnan uudistettua suositusta, se julkaistaan keväällä 2024.

- Tiedonhallintalain vaatimusten toimeenpano jatkuu vuoden 2023 aikana ja valmistaudumme uuden arkistolain vaatimuksiin.
- Jatkamme asiakirjahallinnon menettelytapojen kehittämistä niin, että saadaan hyöty työprosessien helpottumisesta ja osin automatisoiduista toiminnoista.
- Kehitämme erityisesti tietoturvaluusua tiedonhallintalain vaatimusten mukaiseksi.
- Huomioidaan tuleva arkistolaki ja julkisuuslaki tiedonhallinnan ohjauksessa.
- Aloitamme sähköisen arkiston käytön.

Työhyvinvoinnin kehittäminen

Liitossa toteutettiin työhyvinvointikysely keväällä 2022. Tulosten perusteella syksyllä päätetään 1–3 kehittämiskohdetta, joita lähdetään toteuttamaan päämäärätietoisesti yhdessä henkilökunnan kanssa vuoden 2023 aikana. Kehityskohteiden kytkeminen arkeen ja tekemiseen on tärkeää muutosten aikaansaamiseksi.

- Toteutimme keväällä 2022 työhyvinvointikyselyn. Kyselyn tulosten perusteella todettiin tarve kehittää ja tukea esihenkilötyötä ja toisaalta löytää keinoja vahvistaa työntekijöiden työssäjaksamista. Työssäjaksamisen perusedellytyksistä haluamme tukea erityisesti ammatillista osaamista ja kokemusta työn mielekkyydestä.
- Esihenkilötyön koulutusta valmisteltiin syksyllä 2022 ja syksyyn jatkuva koulutus alkoi helmikuussa 2023.
- Kevan rahoittama työssä jaksamista tukeva Maakunnan liitot yhdessä oppien – hanke jatkuu vielä marraskuuhun 2023. Henkilöstöä kannustetaan osallistumaan hankkeen toimiin.

4.2 Aluekehittäminen

Varmistamme maakuntaohjelman aktiivisen toimeenpanon

Valtuustokaudelle 2021–2025 vahvistettu maakuntaohjelma ohjasi vahvasti vuonna 2023 aluekehittämisen toimintaa. Tavoitteena oli käynnistää pääosa maakuntaohjelmaan kirjatuista toimenpiteistä (44 kpl) joko omana toimintana, tukemalla hankerahoituksen avulla niiden toteutumista tai erilaisten yhteistyöhankkeiden kautta. Keskeisenä keinona tässä on laaja-alainen kumppanuusyhteistyö ja kumppanuusfoorumien eri verkostojen aktiivinen toiminta.

-
- Kumppanuusfoorumityö, kumppanuuden sparrausryhmän toiminnan käynnistyminen. Kumppanuuden 10-vuotisjuhlavuoden toiminnan valmistelu aloitettiin.
 - Vaikuttavuusseuranta kumppanuusbarometrin kautta toteutettu 03/2023 ja verkostotyön vuosikatsausten kautta.
 - Rahoitusportfolioseuranta valmistelussa, käyttöön 2024; tämä on työkalu koko maakuntaan kohdentuvan rahoituksen kohdentumisesta maakuntaohjelman toimeenpanoon.
 - Rahoituksen kohdennus (AKKE, EAKR) maakuntaohjelman toteuttamiseen on onnistunut.
 - Matkailuelinkeinon tiekartan toimenpiteiden toteutus. Matkailuparlamentti 7.2.2023 ja kehitystyöpajat ja tiekartan päivitys toteutettu.
 - Ennakointityön verkostomainen edistäminen mm. ennakointiakatemian, työpajojen ja hankeyhteistyön kautta. Jatkuvan oppimisen hankeyhteistyö aloitettiin.
-

Suuntaamme rahoitusta älykkään erikoistumisen painopisteiden mukaisesti

Vuonna 2023 käytettävissä olevia rahoitusinstrumentteja olivat muun muassa EU:n aluekehitysrahaston (EAKR) alueellinen rahoitus (mukaan lukien Central Baltic-rahoitus) sekä kansalliset rahoitusohjelmat kuten alueen kestävä kasvun ja elinvoiman tukemiseen suunnattu AKKE-rahoitus. Rahoitushakujen tehtäväkonaisuus pitää sisällään hakujen painopisteiden määrittelyn, haun avaamisen ja tiedotuksen, hankevalinnat, päätösvalmistelun, hankkeiden seurannan ja ohjauksen sekä kansallisten rahoitusinstrumenttien kohdalla myös maksatusten hoitamisen.

Vuoden 2023 aikana molemmista rahoitusinstrumentista avattiin vähintään yksi rahoitushaku. Rahoituksella tuimme maakunnan kannalta keskeisten älykkään erikoistumisen kärkien vahvistamista, maakuntastrategian ja -ohjelman painopisteiden toteutumista sekä erilaisten pilottien ja kokeilujen käynnistämistä.

-
- Euroopan aluekehitysrahaston kaikki rahoitetut hankkeet tukivat joko maakuntastrategian ja -ohjelman toimenpiteitä ja kärkiä (alueellinen valintakriteeri)
 - Kaikki EAKR rahoitukset toimintalinjalla 1. kohdentuvat suoraan maakunnan ÄE kärkiin
-

Käytössä olleista rahoitusinstrumenteista järjestettiin avoimet rahoitushaut; EAKR myöntövaltuus n. 2,2 M€ ja AKKE myöntövaltuus 2,2, M€. Kaikkea rahoitusta ei sidottu, vaan laatukriteerit ja ohjelmanmukaisuus olivat keskiössä.

lisäksi erillisenä Vakka-Suomen äkillisen rakennemuutoksen kohdennettu rahoitushaku (myöntövaltuus 2,2 M€). Tällä ei suoraa kytkentää ÄE kärkiin, mutta välillisesti se on osa teollisuuden uudistumistavoitetta. Rahoitus on myönnetty 08/2023

Viestimme EU:n rahoitusohjelmista ja edistämme hankekumppanuuksia

Maakunnan alueelle kohdistuvan kansallisen rakennerahasto-ohjelman varojen niukkuus on haaste kaikille Etelä-Suomen maakunnille. Tämä siitäkkin huolimatta, että syksyn 2021 kansallisen rakennerahastoratkaisun kautta maakuntaan kohdistettiin hieman aiempaa enemmän varoja. Siksi yhtenä tavoitteena tämän kansallisen rr-rahoituksen vähäisyyden kompensoimiseksi on maksimoida ulkoisen EU-rahoituksen saaminen maakuntaan. Tässä työssä tuimme alueen toimijoita rahoitushakujen yhteydessä. Tämä tapahtuu ensisijaisesti viestimällä rahoitusmahdollisuuksista ja edistämällä hankekumppanuuksia. Seuraamme vuosittain yhteistyössä Turun ja Varsinais-Suomen liiton Eurooppa-toimiston kanssa rahoituksen kohdentamista alueelle.

Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimiston kanssa järjestimme 7 rahoitusinfoa EU-rahoituksesta kohderyhmänä pääosin kunnat ja osin myös yritykset.

Vuosittainen rahoitusseuranta maakunnan alueelle kohdistuneista EU-rahoituksista valmistui ja tuloksia esiteltiin laajasti eri viestintäkanavien kautta ja mm Eurooppa-foorumissa. Alueelle kohdentui v 2022 alkaneisiin hankkeisiin yli 38 M€ EU-rahoitusta.

Kansallisen EAKR-rahoituksen viestintä hoidettiin yhteistyössä koordinoivan liiton eli Uudenmaan liiton kanssa. Tässä viestinnässä tavoitteena on informoida paitsi avautuvista hankehauiista myös tukea ja ohjata hyvään hankehallintoon ja tulosten levittämiseen.

Laadimme yhteisen aluekehityksen tilannekuvan aluekehityskeskustelujen pohjaksi

Valtion ja maakuntien aluekehittämiskeskustelu on vuonna 2022 lakisääteisesti käynnistynyt uusi toimintatapa, jossa valtio ja maakunta tiiviissä vuoropuhelussa käsittelevät yhdessä aluekehityksen tilannetta, tavoitteita ja toimenpiteitä. Käymme teemakohtaiset aluekehittämiskeskustelut alkuvuonna 2023 ja niihin liittyen vastaamme alueen osalta tilannekuvan laatimisesta, keskusteluagendan määrittelystä ja koordinoimme alueemme osalta prosessia.

Valmistelimme laajassa yhteistyössä alueellisen tilannekuvan maakunnan ja valtion välisten aluekehittämiskeskustelujen pohjaksi.

Aluekehittämiskeskustelut käytiin kaikkien maakuntien yhteisenä kaksipäiväisenä keskusteluna helmikuussa 2023. Teemoina ovat vihreä siirtymä, osaava työvoima ja liikkuvuus sekä huoltovarmuus. Varsinais-Suomen erityisenä teemana oli osaava työvoima.

Aluekehittämiskeskusteluprosessiin valmisteltiin uutena elementtinä syksyllä 2023 järjestetty poliittisen johdon aluekehittämiskeskustelu. Nämä keskustelut tukivat helmikuun virkamieskeskustelua ja mahdollistivat uuden hallituksen ja alueiden vuoropuhelun hallituskauden alussa. Tähän osallistui maakunnasta MH:n ja MV:n puheenjohtajat sekä maakuntajohtaja.

Toimimme aktiivisesti kansainvälisissä verkostoissa

Kansainvälisessä toiminnassa panostimme toimintavuonna erityisesti CPMR-yhteistyöhön (CPMR on eurooppalainen perifeeristen merellisten alueiden liitto) sekä sen Itämerikomission toimintaan. CPMR:n hallituksen (political bureau) varsinainen hallituksen jäsen on vuosina 2023–2024 Varsinais-Suomen liiton luottamushenkilöedustaja ja tämän tehtävän myötä koordinoimme myös CPMR:n Suomen edustajista koostuvaa kansallista verkostoa. BSSSCN eli Itämeren alueen maakuntien/alueiden verkoston toiminnassa ja Pohjoismaisessa saaristoyhteistyössä olemme myös aktiivisesti mukana.

- Toiminnan painopisteenä on erityisesti CPMR- yhteistyö (Euroopan perifeeristen merellisten alueiden liitto) Em organisaation hallitustyöskentelyyn (political bureau) osallistuminen ja meriasioista vastaavan varapuheenjohtajan (Talvikki Jori) työn tukeminen, puheenvuorojen ja kannanottojen valmistelu, viestintä. Lisäksi luottamushenkilöedustus Itämerikomission liikennetyöryhmässä vahvistui
- BSSSC-verkoston toimintaan liittyvä hallitusjakso päättyi liiton osalta v 2023 lopulla. Jatkossa seuraamme ja osallistumme toimintaan jäsenen roolissa.
- Osallistuimme aktiivisesti Itämeren alueen Smart Specialisation (S3) Directors Networkin toimintaan. Toiminnassa ovat mukana Ruotsi, Puola, Liettua, Suomi, Saksa.
- Alueiden välisen yhteistyön tiivistäminen (erityisesti Mecklenburg-Vorpommern ja Uppsala)
 - Alueen innovaatiotoimijoiden vierailu Uppsalaan ja yhteistyöhankkeiden valmistelu
 - Schleswig-Holsteinin marsalkan yhteistyövierailu
- Kunnanjohtajien vierailu- ja opintomatka Luxemburgiin 09/2023; teemana erityisesti EU:n oikeuslaitokset ja kaupunkikehittäminen
- Pohjoismaisen saaristoyhteistyön toiminta; toiminnan vaikuttavuuden tehostaminen sekä hallinnon selkeyttäminen ja laaja-alaiset hankekumppanuudet

Aluekehityksen kansainväliset omat hankkeet

Osallistuimme aktiivisesti EU-komission ja Alueiden komitean kansainväliseen yhteistyöhankkeeseen (Pilot Action for Partnerships for Regional Innovation; PRI) yhdessä Västerbottenin maakunnan kanssa. Hankkeen tavoitteena on löytää hyviä käytäntöjä ja yhteistyömalleja alueiden älykkään erikoistumisen tukemiseen.

PRI-hankkeen ohella olimme mukana useamman aluekehitystä tukevan hankkeen valmistelussa ja toimeenpanossa. Nämä prosessit ovat osin edelleen käynnissä ja lopullinen tavoitteen saavuttaminen jää osin vielä vuoden 2023 kohdalta avoimeksi. Kaikkia hankeaihoita ei myöskään ole listattu vuotta 2023 käyttösuunnitelmaan, koska ne ovat tulleet valmisteluun vasta toimintavuoden aikana.

- PRI (Partnership for Regional Innovations) yhteistyö Västerbottenin kanssa; ruokaketjut. Komissio julkaisi uudessa alueellista yhteistyötä käsittelevässä julkaisussaan tämän yhteistyön hyväksi esimerkiksi vastaavasta yhteistyöstä
- We make transition-BSR-hankkeen toimeenpano; teemana erityisesti kestävyysmurros ja yhteiskehittäminen. Hanke edennyt hyvin ja pilottialueena ovat Kemiönsaaren kunta ja Uudenkaupungin kaupunki. Hanke päättyy v. 2025

-
- Valmistelimme uusia kv-kehittämishankkeita esim. Horizon European Innovation Ecosystems Preparatory Call"-rahoitukseen yhdessä Västerbottenin ja Brandenburgin alueen alueiden kanssa. Olemme reservilistalla.
-

- Jätimme hakemuksen komission "Regional innovation valleys"-hakuun, kärkiteemana "global food security". Olemme edenneet jatkoon, lisätietoja pyydetty.
-

Central Baltic -ohjelman uuden rahoituskauden 2021–2027 täysimittainen käynnistäminen ja ohjelmakauden 2014–2020 sulkeminen

Vuonna 2022 järjestetyn ensimmäisen rahoitushakemuskierroksen hankkeet käynnistyvät alkuvuonna 2023. Hanketoimijoita tuettiin, ohjattiin ja neuvottiin hankkeiden toimeenpanon eri vaiheissa. Ohjelman toinen hakukierros käynnistettiin. Ohjelman tavoitteista ja rahoitusmahdollisuuksista tiedotettiin laajasti ohjelma-alueella kansallisten kontaktpisteiden tuella.

Päätyvä Central Baltic 2014–2020 ohjelmakausi suljettiin liiton osalta. Tehtävä piti sisällään maksatusten ja raporttien loppuunsaattamisen viimeisten hankkeiden osalta, ulkoisen ohjelma-arvioinnin toteuttamisen sekä loppuraportoinnin ohjelman tuloksista komissiolle.

-
- Päätyvä Central Baltic 2014–2020 ohjelmakausi suljettiin liiton osalta. Seurantakomitean hyväksymä loppuraportti toimitettiin komissiolle 02/2024. Tilit suljettiin syksyllä 2023. n 15 M€:n teknisen tuen (hallinnonin) budjetista syntyi yhteensä n. 9000 euron alijäämä; katettiin MH:n päätöksellä aluekehittämisen kustannuspaikalta.
-

- 2021-2027-kauden ensimmäisen haun hankkeiden rahoituspäätökset solmittiin ja hankkeet ovat käynnistyneet.
-

- Ensimmäiset maksatukset hankkeille ja maksupyynnöt komissiolle on valmisteltu
-

- 2021-2027-ohjelmakauden toinen ja kolmas hakukierros järjestettiin, hakemukset arvioitiin ja päätösehdotukset valmisteltiin seurantakomitean kokouksiin
-

- Kaakkois-Suomi-Venäjä ohjelmasta vapautuvien ja Central Baltic-ohjelmaan kohdentuvien varojen (n 30 miljoonaa euroa) uudelleen allokointi ja siirron vaatimiin hallinnolliset tehtävät hoidettiin (mm. ohjelma-asiakirjan päivitys ja hyväksyntä komissiossa, neuvottelut jäsenvaltioiden ja alueiden kanssa, lisäresurssit hallinnoitiin)
-

4.3 Maankäyttö ja ympäristö

Toteutamme maakuntastrategiaa uudistamalla maakuntakaavoitusta

Edistämme maakuntastrategian tavoitteiden ja aluerakenteen vision mukaisen monikeskuksisen alue- ja yhdyskuntarakenteen ja monipaikkaisen toiminnan kestävää ja vetovoimaista yhdistämistä. Kokonaisu- maakunta- kaavan uudistamiseen valmistautuminen jatkuu alueidenkäyttöä ohjaavan lakiuudistuksen keskey- tymisestä huolimatta. Tärkeimpiä lähtökohtia maakuntastrategian ja ilmastotiekartan lisäksi ovat muun muassa viimeaikaisten toimintaympäristön muutosten vaikutukset Varsinais-Suomen asemaan sekä EU:n linjausten mukaan lukien Green Dealin ja biodiversiteettitavoitteiden huomioiminen. Voimassa olevan maa- kuntakaavan teemakohtaisen ajantasaisuuden arvioinnin avulla määritellään selvitystarpeet. Jo aloitettu viherrakenneselvitys jatkuu. Arvioinnin perusteella asetamme yhdessä sidosryhmiemme kanssa uuden kokonaisu- maakunta- kaavan tavoitteet ja laadimme osallistumis- ja arviointisuunnitelman.

Maakuntakaavoitusta ja muuta maakunnan suunnittelua palvelevat, vuonna 2023 valmistuneet ja käynnistyneet selvitykset: Maakuntakaavan ajantasaisuuden arviointi, Varsinais-Suomen viherrakenne, Kestävän energiahuollon tulevaisuudesta ja sijoittumisesta Varsinais-Suomessa -taustaselvitys sekä asumispreferenssitutkimus.

- Tuotamme maakuntakaavojen teemakohtainen ajantasaisuuden arvioinnin, arviointi tehdään mm. toteutuneisuuden, toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten ja selvitystarpeiden näkökulmista
- Viimeistelemme viherrakenneselvityksen biodiversiteettiosion raportin ja kokoamme yhteen viherraken- netyön lähtökohdat, nykytiedot ja tavoitteet luonnon monimuotoisuuden, virkistykseen, kaupunkiseudun viherrakenteen sekä biotalouden näkökulmista
- Ohjelmoimme arvioinnin perusteella muut tarvittavat selvitykset ml. palveluverkko- ja asumispreferenssi- sekä energiaselvitykset (mm. tuulivoima, aurinkoenergia, geo- ja muu ympäristölämpö sekä vety)
- Määrittelemme maakuntakaavan uudistuksen tavoitteet tunnistuen toimintaympäristön sekä kansainvälis- ten (EU) ja kansallisten säädösten valmisteilla olevat muutokset sekä muut olennaiset alueelliset linjaukset, kuten ilmastotiekartan
- Laadimme uudistettavan maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnoksen

Edistämme kestävää liikennejärjestelmää ja -ympäristöä

Liikennejärjestelmätyössä painopiste on suunnitelmiin kirjattujen liikennehankkeiden ja kehittämistoimen- piteiden edistämässä. Vuoden lopulla teemme nykyisten suunnitelmien toteutumisen ja ajantasaisuuden arvioinnin seuraavaa tarkistuskierrosta varten ja osallistumme Turun kaupunkiseudun seuraavan MAL-sopimuksen valmisteluun. Edistämme Scale Up -hankkeessa laadittua alueellisen juna- ja joukkoli- kenteen organisoitumis- ja rahoitusmalliselvitystä.

Varsinais-Suomen ja Turun MAL-kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnittelua ja muuta maakunnan suunnit- telua palvelevat, vuonna 2023 valmistuneet ja käynnistyneet selvitykset: Digitaalisten tietovarantojen nykytila ja tulevaisuuden käyttötapaukset -selvitys (MALTP 14), Joukkoliikenteen seudullinen solmuvisio, Pyöräilyn seudul- lisen tavoiteverkon sekä -leveyksien määrittely, Turun kaupunkiseudun itäosan tieverkkokysymykset -selvitys sekä Saariston rengastien jalankulun ja pyöräliikenteen kehittämisselvitys. Alueellista junaliikennettä edistettiin Turku-Toijala-yhteysvälin alueellisen junaliikenteen uusien asemapaikkojen kehittämissuunnitelmalla, Turku-Toi- jala-yhteysvälin liikennöintiselvityksellä sekä Turku-Uusikaupunki-yhteysvälin asemapaikkojen kehittämissuunni-

telmalla. Lisäksi laadittiin Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman ajantasaisuuden arviointi. Scale Up -hankkeessa aloitettiin alueellisen junaliikenteen asemapaikkojen palvelutasomäärittely sekä toteutettiin Loimaan kaupunkipyöräkokeilu.

-
- Edistämme laadittavien selvitysten avulla liikennehankkeita ja liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteitä esimerkkeinä liikenteen digitaalisten tietovarantojen nykytila ja tulevaisuuden käyttötapaukset -selvitys (MALTP 14), joukkoliikenteen seudullisen solmuvision määrittäminen, pyöräilyn seudullisen tavoiteverkon sekä -leveyksien määrittely, kaupunkiseudun itäosan tieverkkokysymykset -selvitys ja alueen liikennemallitarkastelut, alueellisen junaliikenteen uusien asemapaikkojen kehittämissuunnitelman laadinta Turku-Toijala-yhteysväylille
 - Toteutamme loppuvuodesta nykyisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien ajantasaisuuden arvioinnin
 - Osallistumme Turun kaupunkiseudun 12-vuotisen MAL-sopimuksen päivitykseen ja vuosien 2024–27 toimenpiteiden valmisteluun
 - Jatkamme alueellisen liikennejärjestelmätöiden vetämistä ja osallistumme laajasti maakunnan liikennejärjestelmän kehittämistä koskevaan yhteistyöhön
 - Osallistumme Turun tunnin junan ja muiden liikennehankkeiden suunnittelu-, hanke- ja yhteistyöryhmiin
 - Edistämme kuntien ja muiden toimijoiden kanssa Scale Up -hankkeessa laaditun, tammikuussa valmistuneen alueellisen juna- ja joukkoliikenteen organisoitumis- ja rahoitusmalliselvityksen soveltamista
-

Varmistamme merialuesuunnittelun jatkuvuuden

Varsinais-Suomen liitto toimii edelleen merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaatioliittona. Koordinaatiolle haemme erillisrahoitusta Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta. Suunnittelua jatkamme jo EU-rahoituksen saaneissa eMSP-, NSBR-, ja MSP Green -hankkeissa. Samalla valmistaudumme uuden suunnittelukierroksen käynnistämiseen nopeutetulla aikataululla muun muassa merituulivoiman kehittämissen vauhdittamiseksi. Vuoden 2023 aikana valmistuvat ensimmäisen suunnitelman seuranta ja arviointi.

Merialuesuunnittelun toisella kierroksella tarvittavaa tietopohjaa kartoitettiin eMSP NBSR, MSP Green ja Baltic Sea2Land -hankkeissa. Merialuesuunnittelun koordinaation MSP EGD- hanke sai rahoituksen Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastolta. Hankkeissa ja ympäristöministeriön vetämissä merituulivoiman selvityshankkeissa järjestettiin useita alueellisia, kansallisia ja kansainvälisiä työpajoja.

-
- Valmistelemme EMKVR-hankehakemuksen (Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto) merialuesuunnittelun seuraavan suunnittelukierroksen koordinaation rahoittamiseksi
 - Vahvistamme suunnittelun tietopohjaa ja rajat ylittävää sidosryhmäyhteistyötä eMSP NBSR, MSP Green ja Sea2Land -hankkeissa
 - Osallistumme ympäristöministeriön johdolla vuoden 2023 aikana laadittaviin merellisen energiatuotannon selvityksiin
 - Valmistelemme seuraavan merellisen energiatuotannon potentiaaleja tarkentavan toisen merialuesuunnittelukierroksen aloituspäätös
-

Vahvistamme kumppanuuksia ja rajat ylittävää yhteistyötä

Maakunnan suunnittelua teemme yhdessä kuntien, ministeriöiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Merialuesuunnitteluyhteistyössä mukana ovat kaikki Euroopan merialueet. Liikennejärjestelmätyössä vahvistamme asemaamme osana Skandinavia–Välimeri TEN-T-ydinverkkokäytävällä ja edistämme uudistuvan EU-asetuksen tavoitteiden toteutumista. Kumppanuusfoorumitoiminnassa keskitymme toimiin, joilla tuetaan kestävää alue- ja yhdyskuntarakenteen kehitystä. Vastuualue on mukana useissa maakunnan suunnittelua ja kehitystä edistävissä liikenteen, ilmastomuutoksen torjunnan, kiertotalouden ja merialuesuunnittelun hankkeissa.

Vastuualueen kansainvälisessä yhteistyössä painopiste oli merialuesuunnittelun lisäksi valmistautumisessa uuden TEN-T-asetuksen vaatimuksiin. ScandriaAlliance-verkostossa kartoitettiin mukana olevien alueiden kestävä kaupunkiliikenteen nykyiset suunnittelukäytännöt. Circwaste-hankkeessa käynnistettiin kuntavastuullisen sekajätteen koostumustutkimus, päivitettiin Kierrätyksestä kiertotalouteen-tiekartta sekä laadittiin mietintö biotaloudesta Varsinais-Suomessa. Hanke päättyi vuoden lopussa. Lisäksi on osallistuttu alueelliseen kiertotalouden kehittämis- ja edistämistyöhön sekä kansalliseen kiertotalouden green deal -työhön.

-
- Osallistumme yhdessä Turun kaupungin ja Uudenmaan liiton kanssa Skandinavia–Välimeri TEN-T-ydinverkkokäytävän edunvalvontaa hoitavan ScandriaAlliancen toimintaan
 - Toteutamme yhdessä Valonian kanssa Scale Up -hankkeen toimenpiteitä ml. alueellisen junaliikenteen asemapaikkojen palvelutasomäärittely
-

Kehitämme sähköisiä suunnitteluvälineitä ja suunnittelussa tarvittavaa tietopohjaa

Olemme yhteistyössä Lounaistiedon ja muiden maakuntien liittojen kanssa aktiivisesti kehittämässä digitaalista maakuntakaavoitusta ja merialuesuunnittelua sekä suunnittelun arviointi- ja seurantavälineitä.

MAL-työn seurantatiedot on päivitetty Lounaistieto-palveluun. Maakuntakaavoituksessa tarvittava, päivitettyyn tietomallipohjaiseen paikkatietojärjestelmään tukeutuva ”suunnittelijan työpöytä” on otettu käyttöön. Liitto ja Lounaistieto erityisesti on osallistunut asiantuntijoina valtakunnallisiin maakuntakaavoituksen ja suunnittelun tietojärjestelmien kehittämishankkeisiin ml. valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmää valmisteleva RYHTI-hanke. Alueellinen liiton koordinoima suurpetoneuvottelukunta kokoontui 9.5.2023 yhdessä Satakunnan neuvottelukunnan kanssa ja 22.9.2023. Varsinais-Suomen kulttuuriympäristötyöryhmä on kokoontunut kuusi kertaa. Liitolla on aktiivinen rooli mm. kulttuuriympäristötyöryhmän tapahtumien järjestämisessä. Lokakuussa järjestettiin jo perinteeksi muodostunut kulttuuriperintöseminaari aiheena korjausrakentaminen. Varsinais-Suomen liiton edustaja on jatkanut Kuhankuonon retkeilyreitistö- ja virkistysalueyhdistyksen sihteerinä. Yhdistys ja liitto ovat osallistuneet Kuhankuonon Föli-liikenteen tukirahoitukseen. Lisäksi on osallistuttu kuntien kaavaneuvotteluihin ja ELY:n vetämiin MRL:n mukaisiin kehittämiskeskusteluihin.

-
- Päivitämme liikennejärjestelmä- ja MAL-työn seurantatiedot Lounaistieto-palveluun
 - Ohjelmoimme ja aloitamme maakuntakaavan ajantasaisuuden arviointityössä esille nousseiden tietotarpeiden päivitysprosessit ml. mahdolliset opinnäytetyöt
 - Toteutamme liiton päivitettyyn paikkatietojärjestelmään tietomallipohjaisen maakuntakaavoituksen edellyttämä ”suunnittelijan työpöytä”
 - Osallistumme asiantuntijoina valtakunnallisiin maakuntakaavoituksen ja suunnittelun tietojärjestelmien kehittämishankkeisiin ml. valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmää valmisteleva RYHTI-hanke
-

4.4 Valonia

Autamme kuntia kestäväan kehitykseen liittyvien tavoitteiden saavuttamisessa

Hankkeidemme päämääränä on rakentaa hiilineutraalia maakuntaa, jossa aktiivisesti turvataan luonnon monimuotoisuutta sekä edistetään luonnonvarojen kestävää käyttöä. Hankkeissa tuemme kuntia kestävyystyön suunnitelmallisuudessa sekä konkreettisten toimenpiteiden toteuttamisessa.

Lisäämme kuntien välistä yhteistyötä, vertaisoppimista ja tiedon jakamista

Jatkamme asiantuntijaverkostojen työtä ja tarjoamme neuvontaa ja palveluita tarpeiden mukaan. Vahvistamme kestäväan kehityksen seurantaa ja viestintää sekä kunnissa että maakunnallisesti.

Tarjoamme palveluita ajankohtaisiin tarpeisiin liittyen

Kehitämme uutta maakunnallista yhteistyötä ilmastonmuutoksen sopeutumiseen ja vesienhallintaan liittyen. Käymme keskustelua ja pyrimme löytämään ratkaisuja ajankohtaisiin kysymyksiin muun muassa hiilinieluihin ja luonnon monimuotoisuuteen, ruokaketjun kestävyteen sekä liikkumisen ratkaisuihin liittyen. Tarjoamme kunnille ja kuntalaisille neuvontaa energiankäytön vähentämiseen ja fossiilisista energialähteistä luopumiseen. Jatkamme kuntien auttamista ilmasto- ja luontotavoitteisiin liittyvien toimenpiteiden käynnistämässä, rahoituksen hakemisessa, hankinnoissa sekä seurannan kehittämisessä.

-
- Ohjelma 2030 toimeenpanoon liittyen jatkamme säännöllisiä kuntatapaamisia ja kuulemme kuntien tarpeita toimintaa suunniteltaessa.

 - Kuntien ilmastotyön sparraaminen ja toimenpiteiden käynnistämässä tukeminen. Viestimme eri rahoituskeinoista ja yhteistyömahdollisuuksista. Jatketaan kuntien ilmastotapaamisten järjestämistä.

 - Maakunnallisen ilmastotiekartan toimeenpano, viestintä ja ilmastovastuujaoston valmistelutehtävät.

 - Kannustamme kuntia ja työpaikkoja kestäväan liikkumisen edistämiseen ja tuemme käytännön toimenpiteiden käynnistämässä. Viedään kunnille ja työpaikoille tietoa hyvistä käytännöistä ja työkaluista.

 - Edistämme lähilogistiikan kokeiluvaihtoehtoja saaristoalueella ja viestimme aiheen merkityksestä liikenteen päästöjen vähentämässä.

 - Edistämme kestäviä ja innovatiivisia hankintoja verkostotoiminnan, hyvien esimerkkien ja käytännön neuvonnan keinoin.

 - Jatkamme alueellista energianeuvontaa, jonka puitteissa muun muassa kannustetaan alueen asukkaita ja muita toimijoita lämmitystapavaihdoksiin sekä parantamaan energiatehokkuutta.

 - Vahvistamme asuinkiinteistösektorin yhteistyötä ja ymmärrystä energiayhteisötoiminnasta ja energiatehokkuuden mahdollisuuksista.

 - Osallistumme Varsinais-Suomen ruokaketjun kehittämiseen synnyttämällä uutta yhteistyötä ja toimenpiteitä kiertotalouden edistämässä.

 - Neuvomme kuntia luonnonhoitotöiden ja vesiensuojelutoimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa.

-
- Vahvistamme kuntien välistä yhteistyötä luonnon monimuotoisuuden huomioimiseksi kuntien käytännön työssä.
-
- Kehitämme eri toimijoiden välistä yhteistoimintaverkoston pienvesien, vesistöjen ja metsien luonnonhoidon edistämiseksi.
-
- Edistämme Saaristomeren suojelua hanketoiminnalla, toteuttamalla vesistökuunnostuksia, tukemalla paikallistoimijoita sekä kannustamalla toimijoiden väliseen yhteistyöhön valuma-alueilla.
-
- Vakiinnutamme vesiensuojelun sidosryhmä- ja verkostotyötä, mm. Varsinais-Suomen vesistökuunnostusverkoston toimintaa sekä sen kautta tarjottua neuvontaa.
-
- Jatkamme Varsinais-Suomen ympäristökasvatusverkoston toimintaa tiivistämällä yhteistyötä kuntien sivistystoimen edustajien kanssa sekä kehittämällä uusia hankkeita ja yhteisiä toimenpiteitä. Tuemme kuntia kestävyyskasvatuksen jalkauttamisessa kouluissa ja kannustamme yhteistyöhön eri toimijoiden kesken.
-
- Edistämme ilmastokestävää maataloutta ja yhteistyötä alueella yhdessä sidosryhmien, neuvojen, viljelijöiden, kuntien ja tutkijoiden kesken.
-
- Edistämme reilua siirtymää ja osallisuutta kestävyystyössä läpi eri teemojen.
-

4.5 Edunvalvonta ja kuntapalvelu

Toteutamme proaktiivista, suunnitelmallista ja ajantasaiseen tietoon perustuvaa edunvalvontaa

Edistämme yhdessä sovittuja edunvalvontatavoitteita. Erityisenä tavoitteena on eduskuntavaalien jälkeiseen hallitusohjelmaan vaikuttaminen. Edunvalvontaprosessin kytkemme vahvasti alueen muihin toimiin ja kansanedustajayhteistyöhön. Jatkamme kunta- ja luottamushenkilöyhteistyötä. Vaikuttajakoulun kautta parannamme mahdollisuuksia tulevaisuudessa olla entistä vaikuttavampi maakunta.

Vuoden 2024 talousarvioon tavoittelimme, mutta emme saaneet rahoitusta E18 kehätien Raision keskustan hankkeelle emmekä Raisio–Naantali-radan peruskorjaukselle ja sähköistämiselle. Syksyllä 2023 budjettiriihesä hallitus päätti kuitenkin edistää E18 Turun kehätien ja Kaarinan läntisen ohitustien (Mt 180 Kurkela-Kuusisto) suunnittelua kiireellisesti ja esitti näiden alustavaksi päätöksenteon ajankohdaksi vuotta 2024. Turku–Uusikau-punki-radan peruskorjaus on mukana Väyläviraston uudessa vuosien 2025–2032 investointiohjelmassa, mutta Naantali–Raisio-rata on jätetty toistamiseen pois kuljetusten vähentymisen vuoksi.

-
- Vuoden 2023 eduskuntavaaleihin valmistautuminen ja hallitusohjelmavaikuttaminen yhdessä sidosryhmien kanssa.
-
- Vaikuttamistyössä ajankohtaisina teemoina ovat mm. Saaristomeren tilan parantaminen, saavutettavuuden parantaminen sekä osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen.
-
- Edunvalvonnan tavoitteena toimintavuonna 2023 on muun muassa saada Tunnin junasta ja Saaristomeri-ohjelman jatkosta kirjaukset hallitusohjelmaan.
-
- Julkisen talouden kehyksiin ja valtion talousarvioon vaikuttaminen. Vuoden 2024 valtion talousarvioon tavoitellaan rahoitusta E18 Turun kehätien Raision keskustan kohdalle ja paikallisjunaliikenteen käynnistymistä edistävän Raisio–Naantali-radan peruskorjaus- ja sähköistysrahoitusta.
-
- Kuntayhteistyön vahvistaminen säännöllisillä kuntajohtajakokouksilla ja aloittamalla yhteistyö kuntajohtajakokouksen ja kansanedustajaryhmän välillä.
-
- Kansanedustajaryhmän toiminnan käynnistäminen ja aktiivisuuden ylläpitäminen vaalien jälkeen. Tavoitteena on järjestää vähintään kerran kuukaudessa edunvalvontatapaamiset maakunnassa ja eduskunnassa.
-
- Etelä-Suomen (Varsinais-Suomi, Uusimaa, Päijät-Häme, Kymenlaakso, Etelä-Karjala) yhteisten hallitusohjelmatavoitteiden hyväksyminen ja vaikuttamistyön käynnistäminen. Etelä-Suomen yhteistyön ja edunvalvonnan neuvottelukunnan sitouttaminen puoluerajat ylittävään yhteistyöhön.
-
- Kasvu-Suomen (Varsinais-Suomi, Uusimaa, Pirkanmaa, Pohjanmaa) yhteisten tavoitteiden määrittely ja edistäminen.
-
- Jatketaan aktiivista yhteistyötä sidosryhmien mm. Turun kauppakamarin, Varsinais-Suomen Yrittäjien, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja korkeakoulujen kanssa. Lisäksi käynnistetään tiivis yhteistyö Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän kanssa.
-
- Eläkeläisjärjestöjen neuvottelukunnan toiminta aiempien vuosien tapaan.
-
- Vaikuttajakoulun 6. vuosikurssin loppuunsaattaminen ja 7. vuosikurssin käynnistäminen.
-

Teemme nykyaikaista, vuorovaikutteista ja aktiivista viestintää sekä lisäämme maakunnan vetovoimaa

Hyödynnämme viestinnässä eri kanavia. Kehitämme ydinviestejä edelleen ja käytämme yhtenäistä visuaalista ilmettä. Viestintämme on avointa, osallistavaa ja ymmärrettävää. Lisäämme maakunnan kiinnostavuutta markkinointiyhteistyöllä muun muassa tapahtumissa ja tilaisuuksissa.

- Uudistamme viestintätiimin toimintaa (jäsenten määrä ja roolit, vuosisuunnitelma, tavoitteet, tehtävät).
- Kehitämme selkeän mallin asiantuntijaviestinnän tueksi.
- Järjestämme henkilökunnalle viestinnän koulutusta (somen käyttö, selkeä kieli jne).
- Toteutamme asiakaskyselyn verkkosivujen käytettävyydestä.
- Maakunnan veto- ja pitovoiman tukeminen yhdessä maakunnan toimijoiden, mm. kuntien kanssa
- Tapauskohtaisen harkinnan mukaan osallistuminen yhteistyökumppanina tapahtumiin, joiden kanssa tehdään markkinointiyhteistyötä.

Vaalimme varsinaissuomalaisen kulttuurin edelläkävijyyttä

Toimimme aktiivisesti kulttuurin ja luovien alojen maakunnallisessa verkostoyhteistyössä kulttuurifoorumin, kulttuurihyvinvointiverkostojen ja kuntayhteistyön kautta. Toteutamme opetus- ja kulttuuriministeriön kuntien kulttuuritoimintalain mukaista alueellista kehittämistehtävää uudenlaisen kulttuurialan yhteistyön ja toiminnan avaajana maakunnassa hankemuotoisena.

- Kulttuurifoorumi järjestetään keväällä ja syksyllä. Kulttuurifoorumin sisällöistä ja teemoista päättää kulttuuritoimikunta.
- Aurora-mitali myönnetään tunnustuksena maakunnan hyväksi tieteen, taiteen tai muun kulttuurityön alalla toimineelle henkilölle, yhteisölle tai viranomaiselle. Saaja julkaistaan Varsinais-Suomen liiton Eurooppa-päivän vastaanotolla 9.5.2023.
- Toimitaan aktiivisesti alueellisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa. Liitto on tukena varsinaissuomalaisten kuntien kulttuuriviranhaltijoiden Kulttuuria kunnissa -verkoston toiminnan kehittämisessä ja sen koordinoimisessa. Muita tärkeitä verkostoja ovat mm. maakuntien liittojen kulttuurivastaavien verkosto ja Taidekahvit-verkosto. Myös Turun kaupungin kulttuurin kärkihankkeen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä ja hyvistä toimintamalleista viestitään maakunnan sisällä aktiivisesti.
- Varsinais-Suomen liitto on edustettuna mm. Innotutka-hankkeen ohjausryhmässä, Historian ja tulevaisuuden museon työryhmässä, Suomen Kotiseutuliitossa sekä maakunnallisessa kulttuurihyvinvoinnin työryhmässä.
- Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävässä työllistetään vuonna 2023 viisi seututaiteilijaa ja järjestetään kolme erityisesti kuntien kulttuuriviranhaltijoille suunnattua koulutuskokonaisuutta. Yhteistyötä tehdään myös Turun AMK:n Taideakatemian kanssa, kun seututaiteilijat pitävät taiteilijaluentoja opiskelijoille. Vuoden 2023 lopussa päättyvän hankkeesta tuotetaan loppuraportti sekä mm. taiteilijan palkkauksen muistilista kuntien kulttuuriviranhaltijoille. Varsinaista kulttuuria -hankkeen tiimoilta tehdään valtakunnallista yhteistyötä ja hankkeen toimista viestitään maanlaajuisesti Yhteistuumin-verkoston kautta.

-
- Kulttuurivaalipaneeli järjestetään helmikuussa 2023 yhteistyössä Kulta ry:n, Kulttuurikampus Turun ja Taidekahvit-verkoston kanssa. Tarkoituksena on tarjota foorumi kulttuuripoliittiselle keskustelulle eduskuntavaalien alla.
-
- Kulttuurihyvinvointia edistetään maakunnassa Taikusydän-alueverkostossa, jonka toimintaa koordinoivat liitto ja Läntisen tanssin aluekeskus. Yhteistyötä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa rakennetaan osana alueverkoston toiminnan kehittämistä.
-

4.6 Lounaistieto

Edistämme avoimen datan yhteentoimivuutta ja hyödynnettävyyttä

Osallistumme aktiivisesti datan yhteen toimivuutta edistäviin kansallisiin prosesseihin, kuten rakennetun ympäristön digitalisaation edistämiseen. Kehitämme Lounaistiedon omia datatuotteita paremmin hyödynnettäviksi, ja edistämme paikkatiedotodatan hyödyntämistä yrityksissä ja julkishallinnossa osana uutta kansallista Paikkatietoinnovaatiohubia.

Avoimen datan yhteentoimivuutta ja hyödynnettävyyttä edistettiin vuonna 2023 aktiivisesti mm. maakuntakaavan tietomallia ja Lounaistiedon avoimen datan palveluja kehittämällä. Open Street Map -aineiston systemaattisemmasta kehittämisestä keskusteltiin Suomen ympäristökeskuksen kanssa, mutta konkreettinen yhteistyö ei vielä käynnistynyt.

-
- Kehitämme avoimen datan toimintaa ja siirrämme resursseja dataportaalini ylläpidosta datatuotteiden ylläpitoon ja avoimen datan palvelujen tarjoamiseen.
-
- Kehitämme prosesseja Open Street Map -aineiston sisällön ja laadun parantamiseen.
-
- Valmistelemme hankehakemuksen virkistysdatan yhteentoimivuuden ja laadun parantamiseksi yhdessä sidosryhmien kanssa.
-
- Jatkamme HAME-tietomallin ylläpitoa, ja valmistaudumme Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönoton edellyttämiin muutoksiin maakuntakaavoituksessa
-

Kehitämme tietopalveluiden markkinointia ja avoimen tiedon yhteistyötä

Viestimme systemaattisesti Lounaistiedon toiminnasta ja seuraamme viestinnän vaikuttavuutta. Markkinointimme Lounaistiedon tietopalveluja sosiaalisessa mediassa niiden vaikuttavuuden lisäämiseksi. Laajennamme Avoimen tiedon verkoston toimintaa sekä sisällöllisesti että alueellisesti.

Lounaistieto jatkoi avoimen tiedon verkoston toiminnan kirkastamista yhdessä sidosryhmien kanssa. Viestintäkanavien seuranta jatkettiin, mutta seurantatiedon hyödyntäminen toiminnan kehittämiseksi koettiin haastavaksi. Jatkossa numeerisen seurannan sijaan kiinnitetään enemmän huomiota viestinnän vaikuttavuuteen.

-
- Selkeytämme Avoimen tiedon verkoston ja kehittämisryhmän roolia, ja kehitämme kehittämisryhmän toimintaa houkuttelevammaksi.
-
- Kehitämme yhteistyötä ja hanketoimintaa esimerkiksi Turun ammattikorkeakoulun ja Varhan kanssa.
-
- Toimimme aktiivisesti kuntien paikkatietoverkoston ja markkinoimme sen kautta kunnille Lounaistiedon palveluja.
-
- Järjestämme Aluetietofoorumia ja muita tapahtumia, jotka lisäävät tietoa paikkatiedon ja avoimen datan mahdollisuuksista alueella sekä kasvattaa Lounaistiedon tunnettuutta sidosryhmien keskuudessa.
-
- Seuraamme viestintäkanavien vaikuttavuutta systemaattisesti ja hyödynnämme seurantatietoa toiminnan kehittämisessä.
-

5. Talousarvion eri osien toteutuminen

Liite 1. Toteutumavertailu: Kuntarahoitteiset kustannuspaikat

Liite 2. Toteutumavertailu: Ohjelma- ja hanketoiminnan kustannuspaikat

Liite 3. Tuloslaskelma

Liite 4. Investoinnit ja poistot

Liite 5. Rahoituslaskelma

Liite 6. Tase

Liite 7. Henkilöstötiedot

Liite 8. Tasetta koskevat liitetiedot

Liite 9. Tilintarkastajan palkkiot

LIITE 1. TOTEUTUMAVERTAILU				
	Talousarvio 2023	Toteutuma 2023	Poikkeama	Käyttö %
KUNTARAHOITTEISET KUSTANNUSPAIKAT				
ulkoinen/sisäinen				
33000 TOIMINTATUOTOT				
33010 MYYNTITUOTOT	3 937 900	3 937 848,31	51,69	100,0
33300 TUET JA AVUSTUKSET	21 000	20 767,90	232,10	98,9
33400 MUUT TOIMINTATUOTOT	100 000	77 943,04	22 056,96	77,9
33000 TOIMINTATUOTOT	4 058 900	4 036 559,25	22 340,75	99,4
34000 TOIMINTAKULUT				
34010 HENKILÖSTÖKULUT				
34050 Palkat ja palkkiot	-2 243 655	-2 047 023,82	-196 631,18	91,2
34110 Eläkekulut	-357 609	-329 368,59	-28 240,41	92,1
34150 Muut henkilösivukulut	-60 030	-59 110,50	-919,50	98,5
4265 Henkilöstökorvaukset		10 145,48	-10 145,48	
3501 HENKILÖSTÖKULUT	-2 661 294	-2 425 357,43	-235 936,57	91,1
34300 PALVELUJEN OSTOT				
34320 Muiden palvelujen ostot	-1 163 095	-1 159 383,92	-3 711,08	99,7
34300 PALVELUJEN OSTOT	-1 163 095	-1 159 383,92	-3 711,08	99,7
34500 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR				
34510 Ostot tilikauden aikana	-55 950	-45 594,80	-10 355,20	81,5
34500 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR	-55 950	-45 594,80	-10 355,20	81,5
34810 VUOKRAT	-307 000	-258 696,47	-48 303,53	84,3
34820 MUUT TOIMINTAKULUT	-18 600	-3 460,89	-15 139,11	18,6
34000 TOIMINTAKULUT	-4 205 939	-3 892 493,51	-313 445,49	92,5
34999 TOIMINTAKATE	-147 039	144 065,74	-291 104,74	-98,0

Sisäiset siirrot "Palvelujen ostot" tiliryhmästä hanketoiminnan "Tuet ja avustukset" tiliryhmään ovat 1 09 535,54 euroa, joka määräraha koostuu liiton osallistumisesta toteuttamiensa hankkeiden omarahoitukseen

LIITE 2. TOTEUTUMAVERTAILU

OHJELMA- JA HANKETOIMINNAN KUSTANNUSPAIKAT

ulkoinen/sisäinen	Talousarvio 2023	Toteutuma 2023	Poikkeama	Käyttö %
33000 TOIMINTATUOTOT				
333010 MYYNTITUOTOT	1 043 190	1 034 756,99	8 433,01	99,2
33300 TUET JA AVUSTUKSET	3 415 443	2 787 123,01	628 319,99	81,6
33400 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0,00	0,00	0,0
3010 TOIMINTATUOTOT	4 458 633	3 821 880,00	636 753,00	85,7
34000 TOIMINTAKULUT				
34010 HENKILÖSTÖKULUT				
34050 Palkat ja palkkiot	-2 163 486	-2 105 798,36	-57 687,64	97,3
34110 Eläkekulut	-366 914	-355 572,58	-11 341,42	96,9
34150 Muut henkilösivukulut	-62 628	-63 757,49	1 129,49	101,8
4265 Henkilöstökorvaukset ja mu		8 377,61	-8 377,61	
34000 HENKILÖSTÖKULUT	-2 593 028	-2 516 750,82	-76 277,18	97,1
34300 PALVELUJEN OSTOT				
34320 Muiden palvelujen ostot	-1 597 203	-1 064 458,06	-532 744,94	66,6
34300 PALVELUJEN OSTOT	-1 597 203	-1 064 458,06	-532 744,94	66,6
34500 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR				
34510 Ostot tilikauden aikana	-59 288	-16 571,52	-42 716,48	28,0
34500 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR	-59 288	-16 571,52	-42 716,48	28,0
34810 VUOKRAT	-196 507	-224 099,60	27 592,60	114,0
34820 MUUT TOIMINTAKULUT	-12 607	0,00	-12 607,00	0,0
34000 TOIMINTAKULUT	-4 458 633	-3 821 880,00	-636 753,00	85,7
3600 TOIMINTAKATE	0,00	0,00		

Varsinais-Suomen liitto		
LIITE 3. TULOSLASKELMA	1.1 -31.12.2023	1.1 -31.12.2022
ulkoinen		
TOIMINTATUOTOT		
MYYNTITUOTOT	4 852 383,71	4 835 266,59
TUET JA AVUSTUKSET	2 807 890,91	2 461 926,49
MUUT TOIMINTATUOTOT	77 943,04	90 262,32
TOIMINTATUOTOT	7 738 217,66	7 387 455,40
TOIMINTAKULUT		
HENKILÖSTÖKULUT		
Palkat ja palkkiot	-4 152 822,18	-3 985 463,38
Eläkekulut	-684 941,17	-787 123,82
Muut henkilösivukulut	-122 867,99	-107 796,21
Henkilöstökorvaukset ja muut HK	18 523,09	73 699,99
HENKILÖSTÖKULUT	-4 942 108,25	-4 806 683,42
PALVELUJEN OSTOT		
Muiden palvelujen ostot	-2 103 620,39	-1 989 382,65
PALVELUJEN OSTOT	-2 103 620,39	-1 989 382,65
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT		
Ostot tilikauden aikana	-62 166,32	-74 505,25
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-62 166,32	-74 505,25
VUOKRAT	-482 796,07	-427 439,61
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 460,89	-3 103,45
TOIMINTAKULUT	-7 594 151,92	-7 301 114,38
TOIMINTAKATE	144 065,74	86 341,02
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT		
KORKOTUOTOT		
MUUT RAHOITUSTUOTOT	186,33	156,14
KORKOKULUT	-631,25	-16 936,85
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT	-444,92	-16 780,71
VUOSIKATE	143 620,82	69 560,31
SUUNNITELMAPOISTOT	-137 486,40	-134 803,74
TILIKAUDEN TULOS	6 134,42	-65 243,43

LIITE 4. INVESTOINNIT JA POISTOT

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista					
Maakuntavaltuuston päätös 9.6.1997 § 29: tasapoisto, poisto aika 3 vuotta					
Pysyvien vastaavien muutokset					
	Tietokone-ohjelmistot	Tietokone-laitteet	Viestintälaitteet	Muut koneet ja kalusto	Yhteensä
Investoinnit +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Myyntit -	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistoarvo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vuonna 2023 ei ollut investointeja					
Liitetietolaskelma					
Aineettomat hyödykkeet					
Poistamaton hankintameno 1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet					
Poistamaton hankintameno 1.1	0,00	5 415,76	62 677,25	166 102,88	234 195,89
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-3 550,68	-36 334,68	-97 601,04	-137 486,40
Poistamaton hankintameno 31.12	0,00	1 865,08	26 342,57	68 501,84	96 709,49
Yhteensä poistamaton hankintameno 31.12.2023					96 709,49
Poistokirjaukset 31.12.2023					
7170.2010 Suunnitelmapoistot pysyvistä vastaavista / 1005 Tietokone-ohjelmistot					0,00
7170.2010 Suunnitelmapoistot pysyvistä vastaavista / 1165 Tietokone-laitteet					3 550,68
7170.2010 Suunnitelmapoistot pysyvistä vastaavista / 1166 Viestintälaitteet					36 334,68
7170.2010 Suunnitelmapoistot pysyvistä vastaavista / 1170 Muut koneet ja kalusteet					97 601,04
Yhteensä tilikauden poistot					137 486,40

LIITE 5. RAHOITUSLASKELMA

	2 023	2 022
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
_Vuosikate	143 620,82	69 560,31
_Tulorahoituksen korjauserät		
INVESTOINTIEN RAHAVIRAT		
_Investointimenot	0,00	-24 125,05
_Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	0,00	0,00
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	143 620,82	45 435,26
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
_Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos		
_Vaihto-omaisuuden muutos		
_Saamisten muutos	-59 315,89	-31 823,97
_Korottomien velkojen muutos	-115 704,15	19 692,24
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-175 020,04	-12 131,73
RAHAVAROJEN MUUTOS	-31 399,22	33 303,53
RAHAVAROJEN MUUTOS		
_Rahavarat 31.12	2 361 762,74	2 393 161,96
_Rahavarat 1.1	2 393 161,96	2 359 858,43
RAHAVAROJEN MUUTOS	-31 399,22	33 303,53

LIITE 6. TASE	2 023	2 022	Muutos %
ulkoinen			
11000 VASTAAVAA			
11001 A PYSYVÄT VASTAAVAT			
11010 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			
11010 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	0	0	0,0
11020 AINEELLISET HYÖDYKKEET			
1165 Tietokonelaitteet	1 865,08	5 415,76	65,6
1166 Viestintälaitteet	26 342,57	62 677,25	58,0
1170 Muut koneet ja kalusto	68 501,84	166 102,88	58,8
11020 AINEELLISET HYÖDYKKEET	96 709,49	234 195,89	58,7
11030 SIJOITUKSET			
1212 Muut osakkeet ja osuudet	1 228,01	1 228,01	0,0
11030 SIJOITUKSET	1 228,01	1 228,01	0,0
11001 PYSYVÄT VASTAAVAT	97 937,50	235 423,90	-58,4
11100 B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
11101 VALTION TOIMEKSIANNOT	6 076 319,74	4 846 442,69	25,4
11103 MUUT TOIMEKSIANTOJEN VARAT	13 443 354,53	12 123 756,21	10,9
11100 TOIMEKSIANTOJEN VARAT	19 519 674,27	16 970 198,90	15,0
11201 C VAIHTUVAT VASTAAVAT			
11310 SAAMISET			
11331 MYYNTISAAMISET	60 368,84	100 264,13	-39,8
11333 MUUT SAAMISET	1 619 051,25	1 519 840,07	6,5
11310 SAAMISET	1 679 420,09	1 620 104,20	3,7
11140 RAHOITUSARVOPAPERIT			
1830 Osakkeet ja osuudet	435,32	435,32	0,0
11140 RAHOITUSARVOPAPERIT	435,32	435,32	0,0
11500 RAHAT JA PANKKISAAMISET	2 361 327,42	2 392 726,64	-1,3
11201 VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 041 182,83	4 013 266,16	0,7
11000 VASTAAVAA	23 658 794,60	21 218 888,96	11,5

Varsinais-Suomen liitto			
LIITE 6. TASE	2 023	2 022	Muutos %
ulkoinen			
12000 VASTATTAVAA			
12001 A OMA PÄÄOMA			
12010 PERUSPÄÄOMA	345 783,97	345 783,97	0,0
12040 EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLI/	2 011 644,45	2 076 887,88	-3,1
12050 TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	6 134,42	-65 243,43	-109,4
12001 OMA PÄÄOMA	2 363 562,84	2 357 428,42	0,3
12300 D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT			
12301 VALTION TOIMEKSIANNOT			
23101-23102 Maakunnan kehittämisrahat	20 367,74	21 460,75	-5,1
21103-23104 Osaamiskeskus	8 206,50	8 206,50	0,0
23106 CB2015 kansallinen projektit	73 434,22	345 950,51	-78,8
23107-23108 AIKO-määräraha	124 330,55	124 330,55	0,0
23110 MOKE-omaehtoinen kehittäminen	5 591 654,39	3 919 745,04	42,7
23111 MATKA- matkailielineinon	203 536,34	371 959,34	-45,3
23112 AKKE-Ekosysteemi rahoitus	54 790,00	54 790,00	0,0
12301 VALTION TOIMEKSIANNOT	6 076 319,74	4 846 442,69	25,4
12303 MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA			
23301-23302 CB2014-2020 EU/EAKR projektit	8 811 727,22	10 996 028,35	-19,9
23305-23306 CB2014-2020 tekn. tuki kansallinen	135 279,62	1 122 064,78	-87,9
23307_23308 CB2021-2027 projektit EU/EAKR	3 312 075,89	0,00	100,0
23309_23310 CB2021-2027 tekninen tuki	1 178 608,72	0,00	100,0
2340 Historiarahasto	5 663,08	5 663,08	0,0
12303 MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA	13 443 354,53	12 123 756,21	10,9
12300 TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	19 519 674,27	16 970 198,90	15,0
12400 E VIERAS PÄÄOMA			
12420 LYHYTAIKAINEN			
12426 OSTOVELAT	501 123,94	540 575,79	-7,3
12428 SIIRTOVELAT	1 274 433,55	1 350 685,85	-5,6
12420 LYHYTAIKAINEN	1 775 557,49	1 891 261,64	-6,1
12400 VIERAS PÄÄOMA	1 775 557,49	1 891 261,64	-6,1
12000 VASTATTAVAA	23 658 794,60	21 218 888,96	11,5

LIITE 7. HENKILÖSTÖTIEDOT

	2023	2022	2021
HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ			
Maakuntajohtaja	1	1	1
Hallinnon vastuualue	13	14	10
Aluekehittämisen vastuualue	8	7	7
Maankäytön ja ympäristön vastuualue	8	7	8
Edunvalvonnan ja kuntapalvelun vastuualue	6	6	7
Projektit & tekniset tuet	42	42	40
Yhteensä	78	77	73
HENKILÖSTÖKULUT			
Palkat ja palkkiot	4 152 822,18	3 985 463,38	3 773 440,91
Sairausvakuutuksen päivärahat	-14 293,09	-71 899,99	-76 804,79
Muut henkilöstömenojen korjaukset	-3 600,00	-1 800,00	-2 600,00
	4 134 929,09	3 911 763,39	3 694 036,12
Eläkekulut	684 941,17	787 123,82	753 765,30
Muut pakolliset henkilösivukulut	122 867,99	107 796,21	105 302,67
HENKILÖSTÖKULUT YHTEENSÄ	4 942 738,25	4 806 683,42	4 553 104,09
Tilikaudella huomioitu lomapalkkavaraukset:			
lomapalkkavelka	659 068,00	654 962,00	618 505,00
sosiaalikulut	125 543,00	130 359,00	121 782,00
MAKSETUT PALKAT JA PALKKIOT			
Maakuntajohtaja ja hallinnon vastuualue	689 422,22	777 098,70	621 995,26
Aluekehittämisen vastuualue	435 254,88	440 707,31	437 359,26
Maankäytön ja ympäristön vastuualue	428 089,93	364 898,91	361 260,44
Edunvalvonnan ja kuntapalvelun vastuualue	350 500,08	349 058,40	376 780,66
Projektit	1 236 840,47	1 014 289,56	863 465,75
Kansainvälinen tekninen tuki	868 957,89	925 825,83	952 268,77
Luottamushenkilöt	143 756,71	113 584,67	160 310,77
Yhteensä	4 152 822,18	3 985 463,38	3 773 440,91

Varsinais-Suomen liitto			
LIITE 8. TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT			
	2023	2022	2021
Rahoitusarvopaperit			
Osakkeet ja osuudet	435	435	435
Saamiset			
Myyntisaamiset	60 369	100 264	67 763
Muut saamiset	1 619 051	1 519 840	1 520 518
Lyhytaikaiset	1 679 420	1 620 104	1 588 280
Saamisten erittely			
<i>Myyntisaamiset</i>			
1741 Myyntisaamiset, josta			
- kunnilta	42 059	71 332	35 122
- kuntayhtymiltä	18 000		7 073
- valtiolta		28 932	24 933
- muilta	310		635
<i>Muut saamiset</i>			
1785 ALV- saamiset	55 479	32 535	37 825
1800 Lounassetelit			
1811 Muut saamiset, josta			
- Kelalta	173	2 678	4 591
- IF (vakuutusyhtiö)			2 594
- projekteilta	1 544 457	1 462 474	1 467 323
- muilta (laskuejn jaksotus)	18 942	22 152	7 990
Oma pääoman erittely			
Peruspääoma	345 784	345 784	345 784
Edellisten tilikausien ylijäämä	2 011 644	2 076 888	2 086 864
Tilikauden yli-/alijäämä	6 134	-65 243	-9 976
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	2 363 563	2 357 428	2 422 672
Vieras pääoma			
Ostovelat	501 124	540 576	635 040
Siirtovelat	1 274 434	1 350 686	1 236 529
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma</i>	1 775 558	1 891 262	1 871 569
Siirtovelkojen erittely			
2580 Lomapalkkajaksotus	784 611	785 321	740 287
2589 Muut siirtovelat			
- projektien siirtovelat	489 823	565 365	496 242
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	1 274 434	1 350 686	1 236 529

Varsinais-Suomen liitto			
LIITE 9. Tilintarkastajan palkkiot			
	2023	2022	2021
Tarkastusyhteisö: BDO AUDIATOR OY			
Tilintarkastuspalkkiot	6 590	6 130	2 118
Projektien palkkiot	14 000	8 334	7 654
Tarkastuslautakunnan avustavat tehtävät	2 848	1 998	1 375
Muut palkkiot			
Palkkiot yhteensä	23 438	16 461	11 147

